

Ranja Purma

“Kyllä hyvät aina töitä saa”

Musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010
suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-
opintoihin

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Ranja Purma Kyllä hyvät aina töitä saa: Musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin 59 sivua + 1 liite 14.5.2012
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja	Yliopettaja Anne Perkiö
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin. Varsinaisen sijoittumisen lisäksi tutkittiin tutkinnon suorittaneiden toimeentuloa, musiikillisten taustojen ja työhistorian mahdollisia vaikutuksia sijoittumiseen sekä vastaajien käsityksiä opiskelusta ja sen vaikuttavuudesta erityisesti työllistymistä ajatellen. Tutkimus oli ensisijaisesti kvantitatiivinen. Kvalitatiivista tutkimusmetodia käytettiin kuitenkin kartoitettaessa opiskelijoiden näkemyksiä esimerkiksi opintojen puutteista työllistymisen näkökulmasta tai työllistymiseen vaikuttaneista laajemmista trendeistä.</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää paitsi musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden nykytilannetta, saada käsitys tutkinnon suorittaneiden tilanteen kehittymisestä viime vuosina. Edellinen saman kohderyhmän kartoitus valmistui vuonna 2005.</p> <p>Pääasiallinen tutkimusaineisto koostui musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneille sähköisesti lähetettyjen kyselylomakkeiden vastauksista sekä Tilastokeskuksesta, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Opetushallituksesta ja oppilaitoksista saaduista tilastotiedoista, analyyseistä ja raporteista. Aineistoa analysoitiin sekä taustamuuttujien että eri koulutusohjelmien ja suuntautumisvaihtoehtojen valossa. Kyselytutkimuksen vastausprosentti oli 69.</p> <p>Tutkimus osoitti, että musiikkialan perustutkinnon suorittaneet sijoituivat hyvin työelämään ja erityisesti jatko-opintoihin. Suurin osa tutkinnon suorittaneista jatkoi opintojaan korkea-asteella ja työttömyysaste oli varsin matala. Vakituisten työsuhteen saaminen perustutkintopohjalta oli kuitenkin vaikeaa ja suuri osa vastaajista työllistyikin freelancereina. Vajaatyöllisyys ja työstä saatavan toimeentulon niukkuus olivat keskeisiä ongelmia.</p> <p>Tutkinnon suorittaneiden sijoittumisessa ei ole tapahtunut viime vuosina suurta muutosta. Vaikka tutkinnon suorittaneen työvoiman määrä on kasvanut huomattavasti, musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden työttömyysaste on pysynyt jokseenkin ennallaan ja rytmimusiikoiden työttömyysaste jopa huomattavasti pienentynyt. Freelancerina työskentelevien ja yrittäjien määrät ovat kasvaneet.</p>	
Avainsanat	Sijoittuminen, työllisyys, jatko-opinnot, musiikkiala

Author Title	Ranja Purma "There will always be work for good ones".
Number of Pages Date	59 pages + 1 appendix 14 May 2012
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Anne Perkiö, Principal Lecturer
<p>The purpose of this study was to clarify how students who have completed vocational qualification in music 2005–2010 manage to take up a position in labour market and further studies. In addition to employment or study opportunities, also the income, working history and musical background of the target group as well as the effects of the education especially from the employment perspective were analyzed. Both qualitative and quantitative research methodologies were utilized in this study.</p> <p>The aim of the study was to examine the present situation of the target group as well as the development of their opportunities during the last years. The previous study was made in 2005.</p> <p>The main research data consisted of data collected by the survey on the target group, students graduated between years 2005 and 2010, former studies on the subject and various political and educational reports and analyses by Ministry of Education and Culture and Finnish National Board of Education. The response rate of the survey was 69 per cent.</p> <p>The study results revealed that the respondents had succeeded in entering the labour market rather well and especially further studies were taken. Most of the respondents moved on to higher level of education to continue their music studies. The unemployment rate was fairly low as well. However, finding a permanent full-time job seemed to be challenging and most of the respondents ended up to work on a freelancer basis. The main problems were inadequate amount of work and income.</p> <p>Compared to the former studies, the situation has remained steady during the last years. The amount of educated work labour on the music field has doubled but the unemployment rate has remained the same and within the group of rhythm musicians even declined. The amount of freelancers and entrepreneurs has increased.</p>	
Keywords	Employment opportunities, further studies and training, music industry

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tavoitteet	2
1.2	Koulutuspoliittinen tilanne	3
1.3	Musiikkialan ammatillisesti suuntautunut koulutus Suomessa	8
1.4	Musiikkialan työpaikat Suomessa	11
2	Sijoittuminen opintojen jälkeen	12
2.1	Sijoittuminen ammatillisesta peruskoulutuksesta	13
2.2	Sijoittuminen taide- ja kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta	15
2.3	Sijoittuminen eri koulutusasteilta	16
3	Tutkimusmenetelmät ja -aineistot	18
3.1	Tutkimukseen osallistuneet oppilaitokset	21
3.2	Vastaajien taustatiedot	22
3.2.1	Koulutusohjelmat ja suuntautumisvaihtoehdot	24
3.2.2	Instrumenttijakauma	25
3.2.3	Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset ja ammatillinen koulutustausta	26
3.2.4	Ammatillisia opintoja edeltävä alan työkokemus ja opiskeluaikainen työssäkäynti	27
3.3	Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	28
4	Musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin	29
4.1	Kyselyyn vastanneiden työtilanne	30
4.2	Kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevät	32
4.3	Osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevät	33
4.4	Freelancerit ja yrittäjät	34
4.5	Opiskelijat	35
4.6	Työttömät työnhakijat	36
4.7	Työllistymisvaikeudet	38
4.8	Toimeentulo	39
5	Näkemyksiä musiikkialan perustutkintokoulutuksesta	42

5.1	Koulutuksen sisältö	42
5.2	Oppilaitosten tarjoamat työelämäyhteydet	43
5.3	Koulutuksen hyödyt	44
5.4	Näkemyksiä koulutuksen kehittämisestä	45
6	Näkemyksiä musiikkialan työtilanteesta	47
6.1	Musiikkialan tämänhetkinen työtilanne	48
6.2	Alan työtilanne tulevaisuudessa	49
6.3	Oma työtilanne tulevaisuudessa	50
7	Johtopäätökset	51
7.1	Sijoittuminen työelämään	52
7.2	Sijoittuminen jatko-opintoihin	54
7.3	Ongelmat ja hyödyt	55
	Lähteet	57
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselylomake	

1 Johdanto

Taiteen keskustoimikunta käynnisti 2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla laajan tutkimushankkeen, jossa selvitettiin taidealojen ammatillista koulutusta Suomessa. Tämän hankkeen myötä syntyi myös yksinomaan musiikkialaan keskittyvä tutkimus, jossa Paula Karhunen tutki vuosina 1999–2004 ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammattikorkeakouluista valmistuneiden musiikinopiskelijoiden sijoittumista työelämään. Tutkimuksessa käsiteltiin perusteellisesti paitsi tutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja jatko-opintoja, myös koulutuksen sisältöjä sekä opiskelijoiden kokemuksia ja arvioita koulutuksensa riittävydestä.

Karhunen tutkimus antoi suhteellisen positiivisen kuvan musiikkialan koulutuksen työllistävästä vaikutuksesta, erityisesti verrattaessa muihin kulttuurialoihin. Tutkimuksessa todettiin myös, ehkä hieman yllättäenkin, että musiikkialan ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden nuorten työllistyminen oli parempaa kuin kaikkien musiikkialan tutkinnon suorittaneiden työllistyminen yhteensä. (Karhunen 2005, 63–64.) Opetus- ja kulttuuriministeriön taidekasvatusta ja kulttuurialan koulutuksen tilaa koskevassa politiikka-analysissä todettiin niin ikään musiikkialan työttömyyslukujen olevan lähellä kaikkien alojen keskiarvoja ja koulutuksen mitoituksen onnistuneen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 17–18). Sen sijaan Opetushallitus on 1990-luvulta alkaen työvoimamenetelmään perustuvan pitkän aikavälin työvoima- ja koulutustarve-ennakoinnin myötä saanut toisensuuntaisia tuloksia musiikkialan koulutustarpeista.

Karhunen tutkimuksen aikoihin musiikkialalle valmistui vuosittain noin 400 ammattilaisista. Tämän joukon työllistymisen tai jatko-opintoihin sijoittumisen perusteella voitiin todeta koulutusvolyymin olevan kohdallaan ammatillisen peruskoulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen osalta. (Karhunen 2005, 76.) Erityisen merkittäväksi asian tekee se, että toiselta asteelta valmistuneiden määrä kasvoi vuosina 2000–2004 keskimäärin 31 prosenttia ja ammattikorkeakouluista valmistuneiden määrä keskimäärin 92 prosenttia vuodessa, joskin ammattikorkeakouluista valmistuneiden määrän kasvu johtui osin opistoasteen poistumisesta ja korvautumisesta ammattikorkeakoulukoulutuksella (Karhunen 2005, 13). Karhunen tutkimus ajoittui vuosiin 1999–2004, jolloin koulutuksen määrä oli osin rajoittamatonta. Vuodesta 2003 lukien kulttuurialan koulutuksen aloit-

taminen tai laajentaminen on edellyttänyt opetus- ja kulttuuriministeriön lupaa (Opetusministeriö 2003). Musiikkialan opiskelijoiden vuosittainen aloittajamäärä onkin kasvanut vain vähän vuosina 2005–2010 (taulukko 1).

Taulukko 1. Musiikkialan koulutuksessa aloittaneet koulutusasteittain 2005–2010* (Tilastokeskus, ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat (ammatillinen peruskoulutus); Vipunen: Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tietokanta (korkea-aste) 2012).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ammatillinen peruskoulutus	350	357	341	384	361	389
Ammatti- korkeakoulu	433	451	423	444	441	431
Sibelius- Akademiat	180	166	165	163	171	166
Yhteensä	963	974	929	991	973	986

*luvuissa ovat mukana sekä nuorten että aikuisten koulutuksessa aloittaneet uudet opiskelijat ja korkea-asteen osalta sekä alemman että ylempään korkeakoulututkinnon uudet opiskelijat.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista ammatillisen peruskoulutuksen päätyttyä sekä mahdollisia syitä erilaisten opinto- ja urapolkujen taustalla.

Musiikkialan perustutkintokoulutuksen tarkoitus on antaa opiskelijalle laajat perusvalmiudet ammattialansa eri tehtäviin sekä jatko-opintoihin. Koulutuksen myötä opiskelija on erikoistunut alalleen, saavuttanut edellytykset kehittää ammattitaitoaan edelleen ja sijoittua työelämään myös muuttuvissa olosuhteissa. Opiskelijan kasvun ja kehittymisen sekä elinikäisen oppimisen tukeminen ovat niin ikään koulutuksen tavoitteita. (Opetushallitus 2010, 8.)

Musiikkialan perustutkinnolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja ylipäätään alan ammatilliseen koulutukseen pääsy edellyttävät monista muista koulutusaloista poiketen vuosien aiempia musiikkiopintoja tai harrastuneisuutta. Osa koulutetuista on aloittanut määrätietoisesti opiskelun jo varhaislapsuudessa ja saanut ammattitaitoa valmennusta

esimerkiksi musiikkiopisto-opintojen ja musiikkiluokkien kautta. Monilla ammatillisia opintoja suorittavilla on siten jo lähtökohtaisesti myös opintojen aikaista työllistymistä edesauttavaa osaamista. Tutkimuksessa selvitetäänkin myös varhain aloitettujen ja laajojen musiikkiopintojen ja aiemman työkokemuksen – tai näiden puuttumisen – merkitystä henkilön ammatilliselle kehitykselle ja sijoittumiselle sekä erilaisilta taustoilta ponnistavien työtehtäviä, työsuhteita, ammatillisia ympäristöjä ja jatko-opintoja. Jatko-opinnoilla tarkoitetaan tässä kaikkea tämän tutkimuksen kohteena olevan musiikkialan ammatillisen perustutkinnon suorittamisen jälkeistä tutkintoon johtavaa koulutusta.

Työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen lisäksi pyritään selvittämään tutkinnon suorittaneiden toimeentuloa. Musiikkialalla on paljon niin sanottuja freelancereita, joiden tulot muodostuvat erilaisista kertaluontoisista palkkioista. Työtilaisuudet muodostuvat henkilön osaamisen ja yritteliäisyyden ympärille, eikä varsinaista ”työpaikkaa” ole olemassa – mitään ei avaudu haettavaksi, vaikka kyseinen henkilö vaihtaisi asuinpaikkaa. Tavallista on myös työskentely usealle työnantajalle, erilaiset määrä- ja osaaikaisuudet sekä erilaisten etuuksien ja tulojen yhdistelmät. Vajaatyöllisyys ja työstä saatavan toimeentulon riittämättömyys ovat alan keskeisiä ongelmia.

Kolmas tavoite on selvittää musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden tilanteen kehittymistä työvoiman määrän ja kilpailun lisääntyneenä viime vuosina ja tuottaa tutkimukseen osallistuneille oppilaitoksille tietoa oman toimintansa kehittämisen tueksi. Opin- näytetyö on osa laajempaa, Suomen konservatorioliiton toimeksiannosta ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehtävää tutkimusta.

1.2 Koulutuspoliittinen tilanne

Käsillä oleva tutkimus on tehty aikana, jolloin valtiontalouden heikkenevät näkymät edellyttävät säästöjä. Leikkauksia on suunniteltu opiskelijapaikkamääriin erityisesti kulttuurialoilla. Toisaalta, luovien alojen yhteiskunnallinen potentiaali tunnustetaan yhä laajemmin. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiassa todetaan luovuuden ja kulttuurin yhteiskunnallisen merkityksen lisääntyminen tulevaisuudessa. Ihimillisen hyvinvoinnin merkityksen ohella puhutaan luovan talouden mahdollisuuksista ja maailmanlaajuisesta kasvusta. (Opetusministeriö 2009, 15.) Kulttuurialojen kansantaloudellisen merkityksen kasvu ja mahdollisuus integroitua tuottavaksi osaksi muita

toimialoja on todellinen mahdollisuus, ja esimerkiksi sosiaali- ja terveystalalla on nähtävissä musiikkitaustaisen osaamisen käytön lisääntyminen (Halonen 2011, 83).

Luovien alojen menestystekijöitä ja osaamistarpeita on selvitelty 2000-luvulla useissa hankkeissa. Erilaisilla ennakoititutkimuksilla on pyritty koulutuksen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden arviointiin sekä toimintaympäristön muutosten ennakointiin. Koulutustoimikunnilla on vastuu pitkän aikajänteen laadullisesta ennakoinnista, koulutuksen järjestäjät puolestaan reagoivat muutoksiin nopeasti koulutusohjelmien puitteissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011a, 40.)

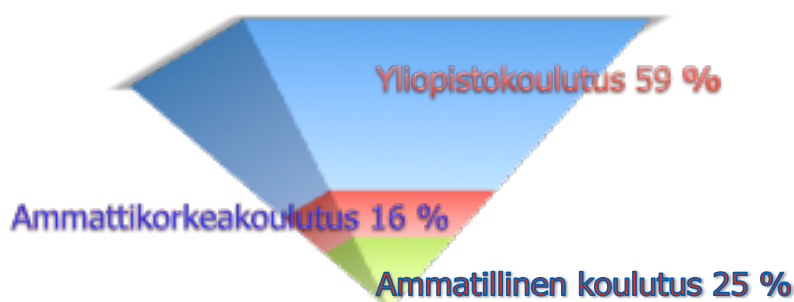
Musiikkialan tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste on edelleen varsin matala verrattuna kaikkiin koulutusaloihin ja erityisesti muihin kulttuurialoihin. Nuorten ikäluokkaan sovitettuna aloittajatarpeen on kuitenkin katsottu vähentyvän. Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut Opetushallituksen koulutustarve-ennusteiden perusteella valtioneuvoston vahvistamat koulutuksen määrälliset tavoitteet. Musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen ennakoitun aloittajatarpeen perusteella asetettu tavoite on 250 paikkaa vuonna 2016, kun vuoden 2009 toteutunut aloittajamäärä oli 346 paikkaa. Koulutusta on siis suunniteltu vähennettävän lähes kolmanneksella nykyisestä. Ammatikorkeakoulujen osalta aloittajatavoite on 320 nykyisen 414 aloittajan sijaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011a, 48.) Opetushallituksen ennusteiden mukainen aloittajatarve vuosina 2014–2018 on musiikkialan ammatillisessa peruskoulutuksessa peräti 65 prosenttia nykyistä pienempi (Hanhijoki & Katajisto & Kimari & Savijoki 2011, 113).

Musiikkialan koulutus on ollut hyvin suosittua, mikä on johtanut aloittajamäärien merkittävään kasvuun 15 viime vuoden aikana, erityisesti musiikkialan ammattikorkeakoulutuksen alettua 1990-luvun viimeisinä vuosina. Ennakointitulokseen vaikuttaa työntekijöiden huomattavasti keskimääräistä nuorempi ikä, jolloin työelämästä poistuma jää verrattain pieneksi. Myös koulutuksen läpäisyn parantamista ja moninkertaisen koulutuksen vähentämistä koskevat tavoitteet alentavat ennakoititulosta. (Hanhijoki ym. 2011, 10.) Musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen läpäisyaste ei ole yltänyt tavoitellulle tasolle, joskin syynä on usein opiskelijan siirtyminen alan korkea-asteen opintoihin eikä opintojen lopettaminen. Lukuvuonna 2007–2008 läpäisyaste oli 65,3 prosenttia tavoitteen ollessa yli kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi. Jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuus oli samaan aikaan 62,3 prosenttia eli huomattavasti suurempi

kuin opetus- ja kulttuuriministeriön kaikille opintoaloille asettama tavoite 23 prosenttia. (Hanhijoki ym. 2011, 193.) Musiikkialan ammatillisen perustutkinnon suorittaneita nuoria ei siis virtaa työmarkkinoille yhtä paljon kuin muilta opintoaloilta. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) on arvioinut virkistys- ja kulttuuritoimialan työllisten määrän hieman pienentyvän ennakointikaudella, mikä vaikuttaa niin ikään ennakoituun aloittajatarpeeseen (Ahokas & Honkatukia 2010, 90). Monilla toimialoilla kulttuurialoihin liittyvän osaamisen merkityksen kasvu on kuitenkin huomioitu ennakoinnissa (Hanhijoki ym. 2011, 10).

Ennakointitulokset ovat oikean suuntaisia. Suuri osa musiikkialan työsuhteisiin perustuvista työpaikoista rahoitetaan julkisin varoin ja niiden osuutta kustannuksista tuskin tullaan oleellisesti kasvattamaan lähivuosina. Niin kutsutuilla vapaan kentän toimijoilla – valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella, usein harkinnanvaraisten tukien avulla toimivilta tahoilla kuten erilaisilla taitelijaryhmillä, festivaaleilla ja musiikkiklubeilla – ei niilläkään ole taloudellisia resursseja työpaikkojen tarjonnan lisäämiseen. Vapaan kentän ongelmana on muun muassa potentiaalisten keikkapaikkojen maksukyvyyn puute, sekä yleisökadosta johtuva keikkapaikkojen väheneminen (Saarela 2011, 17).

Musiikkialan tutkinnon suorittaneen työvoiman määrä on kasvanut rajusti koko 2000-luvun ajan. Kun vuoden 2000 työvoimaan kuului 4 310 henkilöä, oli vuoden 2009 vastaava luku 8 960 henkilöä. Huomattavaa on, että tutkinnon suorittaneesta työvoimasta 59 prosenttia on suorittanut yliopistotutkinnon ja 16 prosenttia ammattikorkeakoulututkinnon. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita on siten kolme neljännestä ja ammatillisen toisen asteen suorittaneita neljäsos tutkinnon suorittaneesta työvoimasta (kuvio 1).

Kuvio 1. Musiikkialan tutkinnon suorittanut työvoima koulutusasteittain 2009 (Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus 2011).

Tutkinnon suorittaneen työvoiman määrä on siis yli kaksinkertaistunut, mutta työttömyysaste pysynyt jokseenkin ennallaan (taulukko 2). Lukujen valossa näyttäisikin siltä, että musiikkialalle hakeutuvat ymmärtävät jo lähtökohtaisesti entistä paremmin alan luonteen – jatkuvan oman ammattitaidon kehittämisen sekä sen, että aktiivisuuden ja suhdeverkostojen luomisen myötä avautuu erilaisia työllistymismahdollisuuksia. Työttömyyslukujen valossa moni onnistuukin ilmeisen hyvin hankkimaan itselleen työtä. Musiikkialan koulutetuilla on kulttuurialan paras työllisyystilanne ja työttömyysluvut ovat kaikilla koulutusasteilla lähellä kaikkien alojen keskiarvoa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 16.) Freelancerit eivät kuitenkaan näy aina tilastoissa työllisinä, koska heillä ei ole pysyvää työpaikkaa ja tilastointi suoritetaan vuoden viimeisen viikon työssäkäyntitiedon perusteella (Tilastokeskus 2012a).

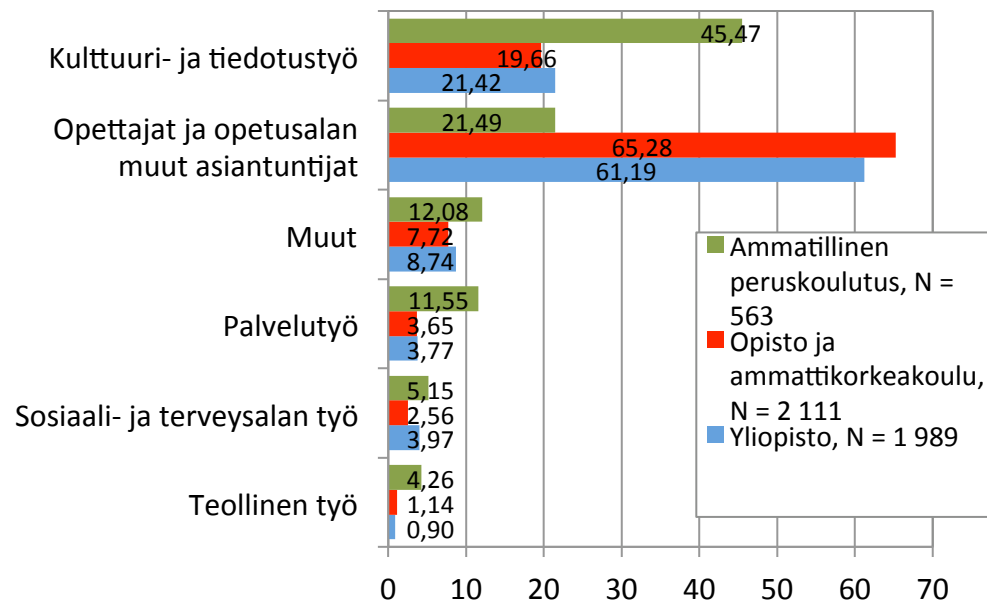
Taulukko 2. Kulttuurialan tutkinnon suorittaneet yhteensä ja musiikkialan tutkinnon suorittaneet koulutusasteittain: työvoima ja työttömyysaste 2000–2009* (Tilastokeskus, henkilötalastot: koulutus 2011).

Opintoala	Tutkinnon suorittanut työvoima									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kulttuuriala yhteensä	40 890	43 140	47 340	50 130	53 020	55 920	59 160	62 540	67 130	69 690
Työttömyys %	14	14	14	14	14	13	12	11	11	13
Musiikkiala: ammatillinen koulutus	690	700	2 100	2 130	2 130	2 150	2 170	2 160	2 170	2 200
Työttömyys %	7	9	6	7	8	9	8	8	8	9
Musiikkiala: amk-koulutus	20	60	170	310	510	760	970	1 130	1 290	1 460
Työttömyys %	20	5	6	5	7	6	6	8	5	7
Musiikkiala: yliopisto-koulutus	3 600	3 710	3 830	4 020	4 180	4 250	4 470	4 640	5 150	5 300
Työttömyys %	6	6	6	6	6	6	5	5	5	6
Musiikkiala yhteensä	4 310	4 470	6 100	6 460	6 820	7 160	7 610	7 930	8 610	8 960
Työttömyys %	6	6	6	6	7	6	6	6	6	7

*) Opetushallinnon koulutusala- ja koulutusasteluokitus 2002.

Musiikkialan koulutettujen muiden kulttuurialojen koulutettuja paremman työllisyystilanteen voidaan katsoa kertovan musiikkialan koulutuksen paremmasta vaikuttavuudesta. Se ei kuitenkaan kerro, sijoittuvatko tutkinnon suorittaneet koulutustaan vas-

taavaan työhön. Vuonna 2005 suuri osa alan koulutetuista työskenteli muulla kuin musiikkialalla (kuvio 2).

Kuvio 2. Musiikkialan tutkinnon suorittaneiden työllisten toimiminen pääammattiryhmittäin 2005 (%) (Katajisto, J. 2009; Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto 2005; Opetushallitus: Mitenna-pääammattiryhmittely).

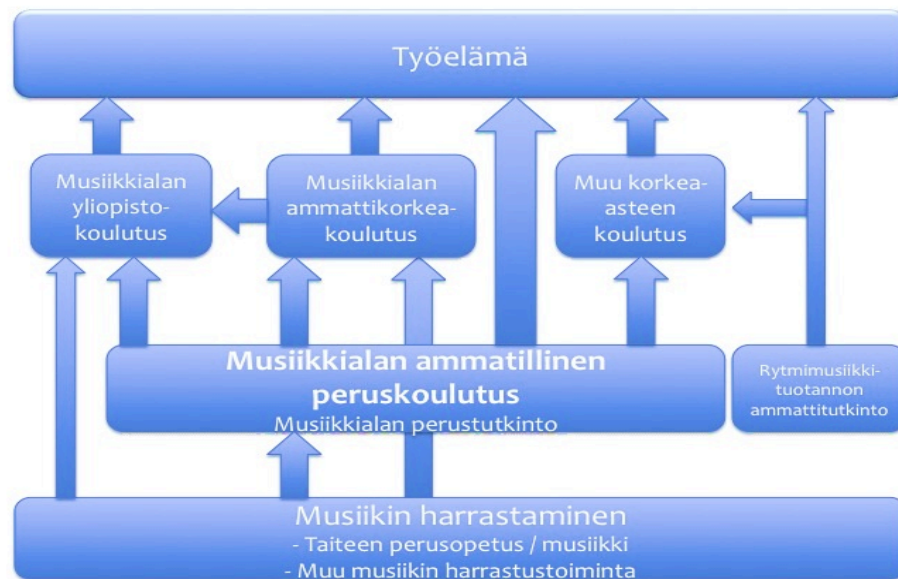
* muusikon työtä tekevät tilastoituvat kulttuuri- ja tiedotustystyöhön ja musiikkialan opetustyötä tekevät opettajiin ja opetusalan muihin asiantuntijoihin.

Kuviossa 2 käytetty Opetushallituksen Mitenna-pääammattiryhmittely ei anna tarkkaa käsitystä tutkinnon suorittaneiden ammateista ja esimerkiksi palvelutyö- ja muut -ryhmissä saattaa olla musiikkialalla tai alaa sivuavissa tehtävissä työskenteleviä. Myös monissa sosiaali- ja terveysalan työtehtävissä on mahdollista hyödyntää musiikkialan osaamista. Luovien alojen koulutettujen kysyntä onkin kasvanut monilla aloilla. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan selvityksen mukaan taidealojen koulutuksen saaneiden työntekijöiden määrä kasvoi yrityksissä vuosina 1988–2001 paljon voimakkaammin kuin korkeasti koulutettujen määrä yhteensä (Lindström 2005, 12).

1.3 Musiikkialan ammatillisesti suuntautunut koulutus Suomessa

Musiikkialan ammatillisen koulutuksen juuret ulottuvat 1970-luvulle, jolloin seitsemän silloista musiikkioppilaitosta sai luvan kouluttaa muusikoita ja musiikkioppilaitosten opettajia. Järjestämisluvan saaneiden määrä kasvoi vähitellen ja laajeni yksialaisten konservatorioiden lisäksi myös ammatillisiin oppilaitoksiin. Vuonna 1986 konservatorioiden ammatillinen koulutus liitettiin osaksi keskiasteen ammatillisen koulutuksen järjestelmää. Konservatorioissa oli tuolloin mahdollista suorittaa joko toisen asteen tai opistoasteen tutkinto. Toisen asteen tutkintoja olivat kolmivuotiset, 120 opintoviikon laajuiset kirkkomuusikon, tanssimuusikon tai pianonviritäjän tutkinnot. Viidessä konservatoriossa järjestettiin kokeiluna musiikkialan perustutkintokoulutusta. Lukiopohjaisella opistoasteella oli mahdollista suorittaa nelivuotiset, 160 opintoviikon laajuiset musiikki-pedagogin, muusikon ja musiikinohjaajan tutkinnot. Opetusministeriön vuonna 1997 tekemän päätöksen mukaan konservatorioiden opistoasteen koulutus siirrettiin ammattikorkeakouluille. (Opetusministeriö 1997, 8, 13.)

Musiikkialan ammatillisesti suuntautuneiden koulutusyksikköjen määrä kasvoi voimakkaasti 1990-luvulla. Ammatillisesti suuntautuneella koulutuksella tarkoitetaan ammatillista peruskoulutusta, ammattikorkeakoulukoulutusta sekä yliopistojen alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja (Hanhijoki ym. 2011, 168). Vuonna 1990 koulutuksen järjestäjiä oli yhteensä 12: yliopistokoulutusta antava Sibelius-Akatemia ja 11 ammatillista koulutusta antavaa konservatoriota. Vuonna 2005 musiikkiin keskittyvien koulutusyksikköjen määrä oli kasvanut 28:aan; Sibelius-Akatemian lisäksi musiikkialaa oli mahdollista opiskella kymmenessä ammattikorkeakoulussa ja 17:ssä toisen asteen oppilaitoksessa. (Karhunen 2005, 10.) Musiikkikasvatuksen pääaineopintoja tarjottiin lisäksi myös Oulun yliopiston kasvatustieteellisessä ja Jyväskylän yliopiston humanistisessa tiedekunnassa ja musiikkitieteen koulutusta useissa tiedeyliopistoissa. Vuoden 2005 jälkeen koulutusyksikköjen määrä on pysynyt ennallaan. Musiikkialan koulutuksen rakenne on esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3. Musiikkialan koulutuksen rakenne.

* Yliopisto-opintojen aloittaminen edellyttää pääsääntöisesti joko ylioppilastutkintoa tai ammatillista perustutkintoa. Ammattikorkeakouluun voi hakea myös lukion päättötodistuksella.

Tällä hetkellä toisella asteella voi opiskella musiikin, musiikkiteknologian tai pianonvirityksen kolmevuotisissa koulutusohjelmissa. Musiikkialan perustutkinto valmentaa ammattiin ja antaa lisäksi kelpoisuuden korkea-asteen opintoihin. Tutkinto sisältää pakollisia ja valinnaisia ammatillisia sekä ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia sekä vapaasti valittavia tutkinnon osia. (Opetushallitus 2010, 14.) Musiikkialan ammattikorkeakoulutuksessa keskitytään erityisesti pedagogiopintoihin, joita tarjotaan kaikissa musiikin koulutusohjelmissa. Musiikkipedagogeiksi valmistuikin yli 80 prosenttia kaikista vuosina 2005–2010 musiikkialan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. (Vipunen: Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tietokanta 2012.) Sibelius-Akatemiassa ei ole eroteltu muusikon ja pedagogin koulutuksia ja opiskelija voi halutessaan valita pedagogiset opinnot. Oulun ja Jyväskylän yliopistoissa voi opiskella musiikkikasvatusta ja saada kelpoisuuden musiikin aineenopettajaksi.

Ammatillisesti suuntautuneessa koulutuksessa, kaikki koulutusasteet mukaan lukien, yleisin musiikin laji on edelleen klassinen musiikki. Ammatillisessa peruskoulutuksessa rytmimusiikin opiskelijoiden määrä on kuitenkin ollut jo pitkään suurempi. Klassisella musiikilla tarkoitetaan kaikkia klassiseksi musiikiksi, länsimaiseksi taidemusiikiksi, kon-

serttimusiikiksi tai vakavaksi musiikiksi miellettyjä ja rytmimusiikilla puolestaan kaikkia pop-, rock-, jazz-, iskelmä- ja tanssimusiikiksi miellettyjä musiikin lajeja. Vuonna 2001 ammatillisessa peruskoulutuksessa musiikkiopintonsa aloittaneista 45 prosenttia suuntautui klassiseen musiikkiin, 53 prosenttia rytmimusiikkiin ja 2 prosenttia kansanmusiikkiin (Opetusministeriö 2002, 4). Vuonna 2011 opiskelevista klassiseen musiikkiin suuntautujia oli 41 ja rytmimusiikkiin suuntautujia 56 prosenttia. Kansanmusiikkiin suuntautui 3 prosenttia opiskelijoista. Luvuissa ovat mukana viidentoista oppilaitoksen opiskelijat. (Konservatorioliiton jäsentilasto 2011.) Eri musiikin lajeihin suuntautumisen suhteellisissa osuuksissa ei siis ole ammatillisen peruskoulutuksen osalta tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina.

Musiikkialan perus- ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vuosittaisissa määrissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosina 2005–2010. Sibelius-Akatemian osalta kasvua näyttäisi tapahtuneen, jos suoritettujen alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnon lasketaan yhteen: vuonna 2010 suoritettiin 55 prosenttia enemmän tutkintoja kuin vuonna 2005. Sibelius-Akatemian luvuissa on kuitenkin jonkin verran päällekkäisyyksiä vuoden 2005 yliopistokoulutuksen tutkinno uudistuksen takia ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa on mukana myös aiemmin perustutkinnon suorittaneita (taulukko 3). Verrattaessa kaikkien tutkinnon suorittaneiden määriä vuosien 2000–2004 vastaviin lukuihin, jolloin vuosittainen keskimääräinen valmistujamäärä oli noin 400, voidaan todeta koulutusmäärien kasvaneen (Karhunen 2005, 13).

Taulukko 3. Musiikkialan ammatillisesti suuntautuneessa koulutuksessa vuosina 2005–2010 suoritettujen tutkintojen koulutusasteittain* (Tilastokeskus, ammatillisen opetussuunnitelmaperusteisen peruskoulutuksen tutkinnon suorittaneet (ammatillinen peruskoulutus) 2012; Vipunen: Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tietokanta (korkea-aste) 2012).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Yhteensä
Toinen aste	204	221	208	218	221	227	1299
Ammattikorkeakoulu	193	187	176	203	190	207	1156
Sibelius-Akatemia: alempi	20	52	72	231	167	118	660
Sibelius-Akatemia: ylempi	133	178	151	301	105	123	991
Yhteensä	550	638	607	953	683	676	4106

* Taulukossa ei ole mukana aikuiskoulutuksen lukuja.

1.4 Musiikkialan työpaikat Suomessa

Musiikkialan työpaikkoja tarkastellaan usein rahoituksen näkökulmasta. Monille alan työnantajille, kuten useille musiikkioppilaitoksille, orkestereille ja kouluille, myönnetään lakisääteistä valtionosuutta toimintansa rahoittamiseksi.

Esittävän musiikin vapaan kentän toimijat voivat saada harkinnanvaraista avustusta. Sen osuus rahoituksesta on kuitenkin verrattain pieni: julkisten ja yksityisten tukien osuus rahoituksesta on kaikkiaan noin 9 prosenttia vapaan kentän liikevaihdosta. (Saarela 2011, 6.) Säveltaiteelle veikkausvoittovaroista osoitetun tuen määrä on kasvanut 2,7 miljoonasta 3,9 miljoonaan euroon eli lähes 46 prosenttia vuodesta 2007 vuoteen 2010, mutta samalla myös vapaalla kentällä toimivien taiteilijoiden ja ryhmien määrä on kasvanut merkittävästi. Valtion talousarviossa esitetään tukia edelleen kasvatettavan säveltaiteen osalta 3,3 miljoonalla eurolla vuoteen 2015 mennessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011b, 9.) Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa luvataan niin ikään turvata vapaan kentän toimintaedellytykset (Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 2011, 36).

Musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajia koskevan selvityksen mukaan määrällisesti eniten musiikkialan työpaikkoja on musiikkioppilaitoksissa. Tutkimuksessa tavoitettiin välillisesti 3 139 opettajaa, joista 44 prosenttia työskenteli päätoimisina. Eniten opettajia työllistivät musiikkiopistot, joissa työskenteli yli 1 500 opettajaa. Toisen asteen oppilaitoksissa oli yli 500 ja ammattikorkeakouluissa yli 400 opettajaa. Kansalaisopistoissa ja musiikkikouluissa oli yhteensä reilut 500 opettajaa, joskin valtaosa sivutoimisina. (Pesonen & Pohjannoro 2009, 9.) Peruskouluissa ja lukioissa oli vuonna 2010 musiikin lehtoreita ja päätoimisia tuntiopettajia yhteensä 768 (Kumpulainen 2011, 188). Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmä arvioi muusikoiden ja musiikkialan opettajien henkilötyövuosimäärän olleen vuonna 2001 noin 10 000, josta opetus-tehtävien osuus oli 40 ja muusikon tehtävien osuus 60 prosenttia. Kymmenen vuotta sitten musiikin opetuksen henkilötyövuosia oli siten reilut 4000. (Opetusministeriö 2002, 56.) Vertailulukuja vuoden 2009 tilanteeseen ei saada, koska Pesosen ja Pohjannoron tutkimuksessa kartoitettiin musiikkioppilaitosten opettajamääriä henkilötyövuosimäärien sijaan. Vertailutilastojen puutteesta huolimatta voidaan opetushenkilöstön määrän arvioida lisääntyneen viime vuosina, koska sekä musiikin taiteen perusopetuksessa opiskelevien että annettujen opetustuntien määrä on kasvanut selvästi.

Vuonna 2002 opiskelijoita oli 45 187, ja vuonna 2008 heitä oli 67 164, eli kasvua oli noin 49 prosenttia. (Koramo 2009, 27.) Opetustuntien määrä on kasvanut samalla aikavälillä lähes 29 prosenttia (Koramo 2009, 33).

Suuria musiikkialan työllistäjiä ovat myös orkesterit, seurakunnat, peruskoulut ja lukiot. Lakisääteistä valtionosuutta saavat 27 orkesteria tarjosivat vuonna 2010 työtä yli tuhannen henkilötyövuoden verran (Kulttuuritilasto 2011, 99). Seurakuntien musiikkitoiminnan parissa työskenteli hieman alle tuhat kirkkomuusikkoa (Pohjannoro 2011, 41). Puolustusvoimien palveluksessa työskenteli vuonna 2010 noin 340 soittajaa ja kapellimestaria (Kulttuuritilasto 2011, 100).

Esittävän musiikin vapaalla kentällä toimii noin 70 ohjelmatoimistoa, satakunta säännöllistä konserttitoimintaa järjestävää klubia, 90 konserttitaloa, 70 musiikkiyhdistystä ja toistasataa tapahtumatuottajaa jotka työllistävät sekä päätoimisia työntekijöitä että freelancereita. Vapaalla kentällä toimii päätoimisesti arviolta 2500 ja sivutoimisesti 10 000 muusikkoa. Erialaisten esiintyvien, usein projektiluontoisesti toimivien ryhmien määrä on noin 5000. (Saarela 2011, 6.) Esitetyissä luvuissa ei ole mukana kaikkia alan toimijoita. Esimerkiksi eri liittojen, kuten Sulasolin ja Suomen kirkkomusiikkiliiton toiminnassa oli vuonna 2009 mukana yli 1600 yhdistyksenä toimivaa kuoroa (Kulttuuritilasto 2011, 111).

Musiikkialan viroista ja toimista suuri osa jää perustutkinnon varassa työelämään pyrkivien ulottumattomiin, koska tutkinto ei anna kelpoisuutta vakituisiin opetustehtäviin. Kirkkomuusikon viran saaminen edellyttää sekin muodollista pätevyyttä.

2 Sijoittuminen opintojen jälkeen

Koulutuksen jälkeistä sijoittumista tutkitaan verrattain paljon. Tilastokeskuksen ohella koulutusalaakohtaisia selvityksiä tehdään muun muassa eri korkeakoulujen tutkimusyksiköissä. Myös monet kunnat tuottavat säännöllistä tietoa alueillaan opiskelevien sijoittumisesta. Tutkimukset painottuvat kuitenkin korkea-asteen jälkeiseen sijoittumiseen, joten ammatillisen toisen asteen koulutettujen koulutusalaakohtaisia sijoittumistietoja löytyy niukalti. Taide- ja kulttuurialojen koulutettujen sijoittumista on niin ikään tutkittu melko vähän, etenkin viime vuosina. Viimeisimmät laajat selvitykset ovat 2000-luvun

puolivälistä, jolloin Taiteen keskustoimikunta ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen tiedotuskeskus Cupore julkaisivat omat tutkimuksensa – jälkimmäinen tosin keskittyi sekin korkea-asteelta sijoittumiseen. Sijoittumisella tarkoitetaan tutkinnon suorittaneiden työllistymistä, jatko-opintoihin sijoittumista sekä alueellista sijoittumista. Tässä tutkimuksessa keskitytään työllistymiseen ja jatko-opintoihin. Viitekehyksenä ovat tutkimukset ja tilastot sijoittumisesta ammatilliselta toiselta asteelta kokonaisuutena sekä erikseen taide- ja kulttuurialoilta. Myös ylempien koulutusasteiden sijoittumistietoja tarkastellaan alakohtaisen vertailutiedon saamiseksi.

Tutkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta tilastoidaan valmistumista seuraavan vuoden lopussa ja työttömyys kahden vuoden kuluttua valmistumisesta. Pääasiallinen toiminta määritellään työvoimaan kuulumisen perusteella. Työllisiä ovat palkansaajat ja yrittäjät ja ei-työllisiin kuuluvat opiskelijat ja työttömät sekä muut, kuten varusmiespalvelusta suorittavat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, Kota-tietokanta 2012.)

Pääasiallisen toiminnan käsitteellä kuvataan henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Luokittelut perustuvat henkilön toimintaan vuoden viimeisellä viikolla ja tiedot saadaan työeläke- ja veroviranomaisten rekistereistä. Työllisiksi lasketaan henkilöt, joilla on voimassa oleva työsuhde vuoden viimeisellä viikolla ja työttömiksi henkilöt, jotka olivat työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterin mukaan työttöminä vuoden viimeisenä työpäivänä. Opiskelijoihin lasketaan tutkintoon johtavassa lukio- tai ammatillisessa koulutuksessa sekä ammattikorkeakoulu- tai yliopistokoulutuksessa olevat. Lisäksi opiskelijoihin lasketaan kuuluviksi syyslukukaudella opintotukea saaneet sekä työvoimakoulutuksessa vuoden viimeisellä viikolla olleet. (Tilastokeskus 2012a, 6.)

2.1 Sijoittuminen ammatillisesta peruskoulutuksesta

Ammatillisen peruskoulutuksen yleisenä tavoitteena on ammatillisen osaamisen ja työelämän kehittäminen, työllisyyden edistäminen sekä elinikäisen oppimisen tukeminen. Vuonna 2010 tutkinnon suorittaneista 77,5 prosentin tulisi sijoittua joko työelämään tai jatko-opintoihin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.) Kaikille opintoaloille vuonna 2011 määritelty tavoite jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuudelle ammatillisessa peruskoulutuksessa on 23 prosenttia, joten koulutuksella pyritään ensisijaisesti työelämään sijoittumiseen. Jatkoväylä- ja moninkertaisella koulutuksella tarkoitetaan

sitä, että ensimmäisen ammatillisen tutkinnon jälkeen suoritetaan muita tutkintoja. (Hanhijoki ym. 2011, 170.)

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan 1.1.2006–13.7.2009 Suomessa suoritettiin kaikkiaan 159 426 ammatillista perustutkintoa. Luvussa ovat mukana sekä nuorten koulutuksesta valmistuneet että aikuisten näyttötutkinnon suorittaneet kaikilta koulutusaloilta. Valmistuneista 53,6 prosenttia oli vuonna 2009 työllisiä ja 16,7 prosenttia työttömiä. Päätoimisia opiskelijoita oli 8,9 prosenttia ja työllisiä opiskelijoita 10,2 prosenttia (taulukko 4). Työllisiksi opiskelijoiksi tilastoidaan perusasteen jälkeisessä tutkintotavoitteisessa koulutuksessa olevat 18 vuotta täyttäneet opiskelijat, joilla on ollut työsuhde vuoden viimeisellä viikolla (Tilastokeskus 2012b). Yrittäjät tilastoidaan työllisiksi, mutta heidän osuutensa työllisistä tutkinnon suorittaneista saadaan eriteltyä työnantajasektoria koskevasta tilastosta. Vuosina 2006–2009 ammatillisen perustutkinnon suorittaneissa oli 4 634 yrittäjää vuonna 2009 (Tilastokeskus: Tutkintorekisteri 2009 ja Työssäkäyntitilasto 2009). Yrittäjien osuus tutkinnon suorittaneista oli siten 2,9 prosenttia.

Taulukko 4. Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon 2006–31.7.2009 suorittaneiden pääasiallinen toiminta vuonna 2009* (Tutkintorekisteri 2009 ja Työssäkäynnin ennakkotilasto 2009).

Tutkinnot yhteensä	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
159426	53,7 %	16,7 %	10,2 %	8,9 %

Luokitukset: Opetushallinnon 2002 koulutusluokitus.

* taulukosta puuttuvat varus-/siviilipalvelusmiehet, maasta muuttaneet ja muut, joten summa ei ole 100 %.

Tilastokeskuksen vastavalmistuneiden (2009) sijoittumista koskevan tilaston mukaan ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneiden työttömyys on hieman vähentynyt. Vuoden 2010 lopussa edellisen vuoden aikana valmistuneiden työttömyysaste oli 13 prosenttia. Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden työttömyys oli silti edelleen huomattavan paljon yleisempää, kuin ammattikorkeakoulututkinnon (6 %) ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla (5 %). Työllisten osuus vuonna 2009 ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneista oli 69 prosenttia. (Tilastokeskus 2012a, 2.) Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamista tavoitteista jäätiin toistaiseksi muutaman prosenttiyksikön verran.

2.2 Sijoittuminen taide- ja kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta

Paula Karhunen ja Kaija Rensujeff tutkivat 2000-luvun alkupuolella taidealojen ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta valmistuneiden sijoittumista. Mukana tutkimuksessa olivat elokuvataiteen, kirjallisuuden, kuvataiteen, näyttämötaiteen, rakennustaitteen, säveltaiteen, taideteollisuuden, tanssitaiteen ja valokuvataiteen koulutetut. (Karhunen & Rensujeff 2006, 9.)

Kulttuurialojen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2004 suorittaneista oli vuonna 2004 työllisiä 53 prosenttia. Kaikista toisen asteen tutkinnon suorittaneista työllisten osuus oli samana vuonna 60 prosenttia. Kulttuurialojen työllisyydessä ja työttömyydessä oli kuitenkin suuria alakohtaisia eroja. Toisen asteen ammatillisen tutkinnon musiikkialalla suorittaneista oli työllisiä lähes 70 prosenttia eli huomattavasti enemmän, kuin kaikkien alojen tutkinnon suorittaneissa. Kuvataiteen työllisyys oli heikointa; työllisiä oli 45 prosenttia tutkinnon suorittaneista. (Karhunen & Rensujeff 2006, 49–50.)

Toisen asteen taidealan tutkinnon suorittaneiden työttömyysasteessa oli niin ikään suuria alakohtaisia eroja. Suurinta työttömyys oli av-alalla (24 %) ja pienintä musiikkialalla (7%). Musiikkialan alhainen työttömyysaste selittyi osin opintojaan jatkavien suurella määrällä. Vaikka taidealoilta valmistuneet jatkavat opintojaan keskimäärin useammin kuin muilta aloilta valmistuneet, alakohtaiset erot ovat tässäkin suuria. Av-viestinnän ja graafisen suunnittelun tutkinnon suorittaneista opintojaan jatkoi noin 10 prosenttia. Muilta taidealoilta opintoja jatkettiin huomattavasti useammin: musiikkialalla 62, kuvataiteessa 33 ja tanssialalla 24 prosenttia toisen asteen tutkinnon suorittaneista jatkoi opintojaan. (Karhunen & Rensujeff 2006, 54.)

Viime vuosien tilastoinnin mukaan kulttuurialojen ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistuneiden työllisyysaste on pysynyt ennallaan. Kulttuurialoihin luetaan käsi- ja taideteollisuus, viestintä- ja informaatiotieteet, teatteri ja tanssi, musiikki sekä kuvataide. 1.1.2006–31.7.2009 valmistuneista 53 prosenttia oli työllisiä tai työllisiä opiskelijoita. Työttömyysaste oli 17,5 prosenttia ja opintojaan jatkavien osuus 34 prosenttia (taulukko 5). Yrittäjien osuus valmistuneista oli vuoden 2009 lopussa 3,3 prosenttia (Tilastokeskus: Tutkintorekisteri 2009 ja Työssäkäyntitilasto 2009).

Taulukko 5. Kulttuurialan toisen asteen ammatillisen perustutkinnon 2006–31.7.2009 suorittaneiden pääasiallinen toiminta vuonna 2009* (Tilastokeskus: tutkintorekisteri 2009; Työssäkäynnin ennakkotilasto 2009).

Tutkinnot yhteensä	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
10048	37,4 %	17,5 %	15,9 %	17,9 %

Luokitukset: Opetushallinnon 2002 koulutusluokitus.

* taulukosta puuttuvat varus-/siviilipalvelusmiehet, maasta muuttaneet ja muut, joten summa ei ole 100 %.

Taide- ja kulttuurialat poikkeavat monellakin tavalla useimmista muista opintoaloista. Peruskoulun päättänyt nuori voi opiskella useilla aloilla ilman ennakkotietoja ja työllistyä tutkinnon suorittuaan koulutustaan vastaavaan työhön. Taidealoilla ammatilliseen koulutukseen pääsy edellyttää lähes poikkeuksetta alan vankkaa perusosaamista. Useilla taidealoilla riittävän taitotason saavuttamiseen tarvitaan lisäksi jatko-opintoja ja alati jatkuvaa opiskelua taitojen ylläpitämiseksi. Myös alan työmarkkinat ovat sirpaleiset ja vakituiset työsuhteet harvassa. Pääasiallisen toiminnan tilastot eivät siten kerro koko totuutta koulutettujen tilanteesta. Monet ovat työsuhteessa, mutta hyvin suuri osa työsuhteista on osa- tai määräaikaisia ja vielä yleisempää on toimia freelancerina (Karhunen & Rensujeff 2006, 51–52).

Vuosina 1999–2004 taidealojen toiselta asteelta valmistuneista eniten työsuhteessa työskenteleviä oli musiikkia (72 %) ja tanssia (68 %) opiskelleissa ja vähiten, alle puolet, av-viestintää opiskelleista. Niin ikään freelancereita oli eniten musiikki- ja tanssialoja opiskelleissa. (Karhunen & Rensujeff 2006, 51–52.)

2.3 Sijoittuminen eri koulutusasteilta

Vertailtaessa eri koulutusalojen sijoittumista koulutusasteittain voidaan havaita suuria alakohtaisia eroja. Eroja on sekä työllisyys- että työttömyysasteissa ja jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuuksissa. Kahden viimeksi mainitun osalta erot ovat merkittäviä. Tässä esitetyt eri koulutusasteiden ja -alojen sijoittumistiedot perustuvat Tilastokeskuksen koko työikäisen väestön pääasiallisen toiminnan tilastoon. Muut tässä tutkimuksessa esitetyt tilastot keskittyvät pääosin vuoden 1999 jälkeen tutkinnon suorittaneisiin.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisyysaste oli vuonna 2009 musiikkialalla hieman korkeampi kuin kaikilla aloilla yhteensä ja selvästi korkeampi kuin kulttuurialoilla yhteensä. Alemmalla korkea-asteella kaikkien alojen työllisten osuus oli hieman musiikkialaa korkeampi, mutta ylemmällä korkea-asteella musiikkialan työllisyysaste oli jälleen paras. Kulttuurialan työllisyys oli kaikilla koulutusasteilla heikointa. Työvoimaosuus luonnollisesti kasvoi kaikilla aloilla koulutusasteen myötä. (Tilastokeskus: työssäkäynnin ennakkotilasto 2009.)

Työttömien määrissä alakohtaiset erot olivat todella suuria. Kaikkien ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli 10,54, kulttuurialojen 13,8 ja musiikkialan 7,49 prosenttia. Alemman korkea-asteen tutkinnon suorittaminen lisäsi työllistymismahdollisuuksia erityisesti kaikilla aloilla, työttömyysaste oli 5,38 prosenttia. Kulttuurialoilla alemman korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli 9,4 ja musiikkialalla 6,1 prosenttia. Ylemmän korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli kaikilla aloilla 3,98, kulttuurialoilla 7 ja musiikkialalla 4,71 prosenttia. (Tilastokeskus: työssäkäynnin ennakkotilasto 2009.)

Opiskelijoita oli eniten musiikkialan tutkinnon suorittaneissa ja alan toisen asteen tutkinnon suorittaneista yli 17 prosenttia opiskeli. Kulttuurialojen vastaava luku oli hieman yli yhdeksän ja kaikkien alojen luku alle kolme prosenttia. Opiskelijoiden määrä pienee yleensä ylempien tutkintojen suorittamisen myötä, mutta kaikilla aloilla opiskelijoiden osuus oli kuitenkin suurin alemman korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa (4 %) (taulukko 6).

Taulukko 6. Työkäisen väestön (18-74 v.) pääasiallinen toiminta koulutusasteen ja -alan mukaan 2009* (Tilastokeskus: Työssäkäynnin ennakkotilasto 2009).

		Yhteensä		Työlliset		Työttömät		Opiskelijat, koululaiset	
		Henkilöitä	%	Henkilöitä	%	Henkilöitä	%	Henkilöitä	%
Musiikki	Ammatillinen toinen aste	1389	100	909	65,44	104	7,49	241	17,35
	50 Opistoaste	1409	100	1102	78,21	87	6,17	20	1,42
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	3034	100	2259	74,46	185	6,1	236	7,78
	70 Ylempi korkeakouluaste	4590	100	3826	83,36	216	4,71	87	1,9
	80 Tutkijakoulutusaste	306	100	253	82,68	20	6,54	5	1,63
	90 Koulutusaste tuntematon	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulttuuriala yhteensä	Ammatillinen toinen aste	34265	100	20431	59,63	4730	13,8	3161	9,23
	50 Opistoaste	9100	100	6497	71,4	791	8,69	225	2,47
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	22458	100	15712	69,96	2112	9,4	1833	8,16
	70 Ylempi korkeakouluaste	21509	100	16669	77,5	1505	7	622	2,89
	80 Tutkijakoulutusaste	1506	100	1167	77,49	73	4,85	46	3,05
	90 Koulutusaste tuntematon	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaikki alat yhteensä	Ammatillinen toinen aste	1337661	100	858247	64,16	141031	10,54	37556	2,81
	50 Opistoaste	446816	100	321685	71,99	22469	5,03	4531	1,01
	60 Alempi korkeakouluaste ja ammatillinen korkea-aste	360130	100	276022	76,65	19392	5,38	13854	3,85
	70 Ylempi korkeakouluaste	313925	100	256372	81,67	12508	3,98	6147	1,96
	80 Tutkijakoulutusaste	33359	100	26698	80,03	873	2,62	582	1,74
	90 Koulutusaste tuntematon	155	100	135	87,1	11	7,1	3	1,94

Luokitukset: Opetushallinnon 2002 koulutusluokitus, aluejako 1.1.2011 aluejaon mukainen.

* taulukosta puuttuvat varus-/siviilipalvelusmiehet, maasta muuttaneet ja muut, joten summa ei ole 100 %.

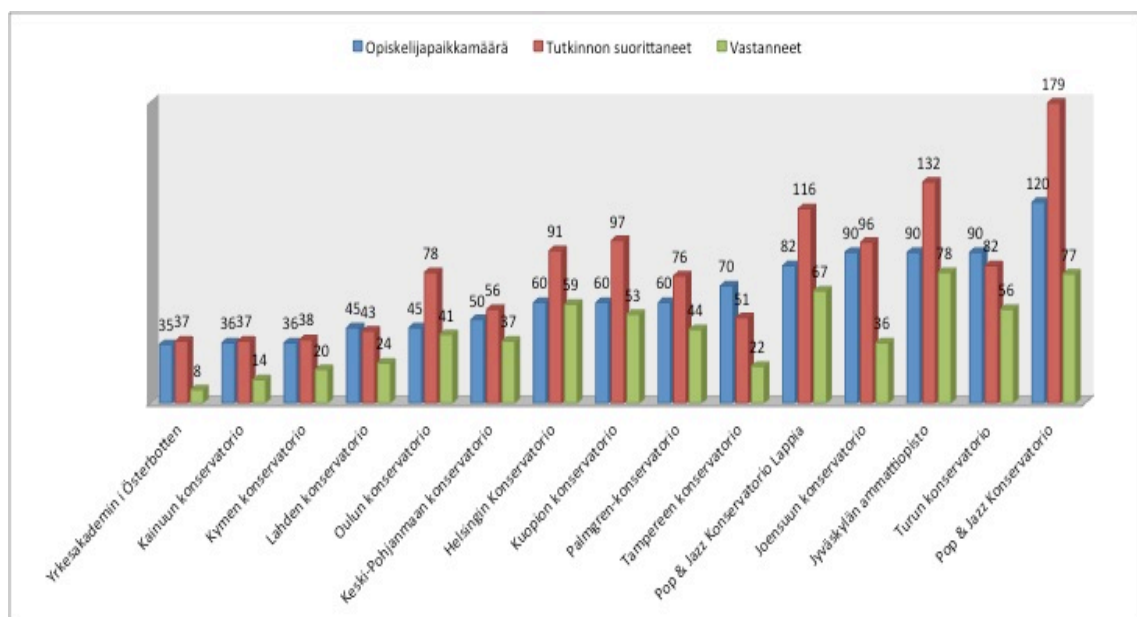
3 Tutkimusmenetelmät ja -aineistot

Tutkimus oli ensisijaisesti kvantitatiivinen, ja se perustui itse kerättyyn empiiriseen aineistoon. Kvalitatiivista tutkimusotetta käytettiin kartoitettaessa opiskelijoiden näemyksiä esimerkiksi opintojen puutteista työllistymisen näkökulmasta tai työllistymiseen vaikuttaneista laajemmista trendeistä.

Pääasiallinen tutkimusaineisto koostui musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneille lähetettyjen kyselylomakkeiden (liite 1) vastauksista sekä Tilastokeskuksesta, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Opetushallituksesta ja oppilaitoksista saaduista tilastotiedoista. Lomaketta laadittaessa hyödynnettiin Paula Karhusen tutkimuksen kysymyksiä soveltuvin osin. Tavoitteena oli tuottaa kattava vertailuaineisto musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden tilanteesta – musiikkialan korkeakoulututkinnon suorittaneet rajattiin tämän tutkimuksen ulkopuolelle – ja saada käsitys tilanteen kehittymisestä edellisen tutkimuksen jälkeen. Kysymykset keskittyivät erityisesti valmistuneiden

koulutushistoriaan, työtilanteeseen, työhistoriaan, yrittäjyyteen ja toimeentuloon. Koulutuksen hyödyt ja puutteet työllistymisen näkökulmasta tulivat niin ikään jossain määrin esille, samoin kuin koulutettujen arviot omasta ja alansa tulevaisuuden näkymistä. Oman viitekehyksensä tutkimukselle antoivat opetushallituksen ennakoitituloskoulutustarpeista, opetus- ja kulttuuriministeriön määrälliset, valtioneuvoston vahvistamat koulutustavoitteet sekä viime aikojen tutkimukset musiikkialan osaamistarpeista ja kehityksestä.

Tutkinnon suorittaneiden yhteystiedot saatiin oppilaitosten tutkintorekistereistä. Tietopyyntö osoitettiin kaikille 17:lle musiikkialan perustutkintokoulutusta järjestävälle oppilaitokselle, joista 15 suhtautui pyyntöön myönteisesti. Oppilaitoksista saatiin kaikkiaan 1 226 valmistuneen yhteystiedot. Tavoitteena oli saada tiedostomuotoinen aineisto, joten tutkinnon suorittaneisiin otettiin yhteyttä puhelimitse sähköpostiosoitteiden selvittämiseksi. Käytöstä poistuneita numeroita päivitettiin Väestörekisterin osoite- ja puhelinpalvelun avulla. Yhteydenottojen myötä saatiin 923 sähköpostiosoitetta, joihin lähetettiin henkilökohtainen vastauslinkki sähköiseen kyselylomakkeeseen. Kyselyyn vastasi lopulta 636 tutkinnon suorittanutta, joten vastausprosentiksi saatiin 69. Korkean vastausprosentin myötä tuloksia voidaan pitää varsin luotettavina (Heikkilä 2004, 30). Eri oppilaitosten opiskelijapaikkamäärät, tutkimusajanjakson aikana valmistuneet ja kyselyyn vastanneiden määrät näkyvät kuviossa 4.

Kuvio 4. Osallistuneiden oppilaitosten opiskelijapaikkamäärät, 2005–2010 tutkinnon suorittaneet ja kyselyyn vastanneet.

Taulukossa 7 on tarkasteltu tiettyjä taustamuuttujia perusjoukon – tässä tapauksessa kaikkien musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden – ja vastaajien osalta. Vertailusta voi nähdä kyselyyn vastanneiden edustavan suhteellisen hyvin perusjoukkoa. Naiset ovat vastanneet hieman miehiä aktiivisemmin, eroa on seitsemän prosenttiyksikköä. Ruotsinkielisten osuus vastaajista on hieman perusjoukkoa pienempi – kyselylomake oli suomenkielinen – ja aikuisten näyttötutkinnon suorittaneiden osuus suurempi. Eri vastaajaryhmien määrälliset erot suhteessa perusjoukkoon ovat kuitenkin niin pienet, ettei tulosten luotettavuus vaarannu (Heikkilä 2004, 30). Oppilaitoskohtaiset vastaajamäärät liikkuvat pääosin 55–65 prosentin välillä, joten myös tässä suhteessa aineisto on edustava.

Aineisto kerättiin anonyymisti sähköisellä kyselylomakkeella, joka sisälsi sekä suljettuja eli valmiiksi muotoiltuja että avoimia kysymyksiä. Suuri osa kysymyksistä, erityisesti taustamuuttujia, työllisyyttä ja toimeentuloa koskevat olivat pakollisia; lomakkeella pääsi etenemään vasta vastattuaan kysymykseen. Kyselyssä käytettiin paljon myös monivalintakysymyksiä, jotta kaikki vastaajaan sopivat vaihtoehdot saatiin näkyviin; musiikkialalla työskentelevillä on usein esimerkiksi useita erityyppisiä työsuhteita. Monivalintakysymyksistä jätettiin tarkoituksella pois ”en osaa sanoa” -vaihtoehto, joten vastaajien oli otettava kantaa esitettyihin kysymyksiin. Tietojen analysointiin käytettiin Excel-, Webropol- ja SPSS-ohjelmistoja.

Taulukko 7. Perusjoukko ja vastaajat

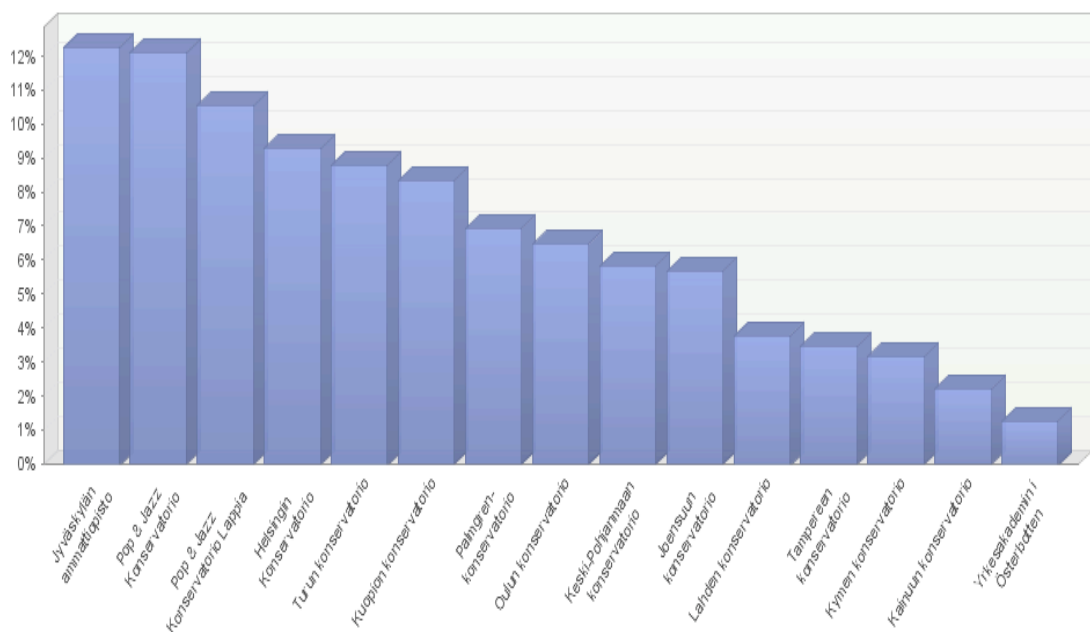
	Perusjoukko* N= 1336	Vastaajat N=636
Miehiä	56 %	49 %
Naisia	44 %	51 %
Ruotsinkielisiä	3 %	1 %
Aikuisten näyttötutkinto	5 %	10 %
Valmistumisvuosi		
2005	16 %	17 %
2006	17 %	13 %
2007	16 %	17 %
2008	17 %	15 %
2009	17 %	18 %
2010	17 %	20 %

* Perusjoukon tietojen lähde: Tilastokeskus: Vuosina 2005–2010 suoritettut ammatilliset perustutkinnot koulutus- ja opintoaloittain / musiikki.

3.1 Tutkimukseen osallistuneet oppilaitokset

Tutkimukseen osallistuneista oppilaitoksista kymmenen on perinteisiä konservatorioita ja viisi toimii monialaisen ammattiopiston puitteissa. Ammatillisen koulutuksen opiskelijajapaikkamäärällä mitattuna suurin oppilaitos on Pop & Jazz Konservatorio (120) ja pienin ruotsinkielistä koulutusta tarjoava Yrkesakademin i Österbotten – Branschen för musik (35). Paikkamäärien mediaani on 60 ja keskiarvo 64,6. Oppilaitoskohtaiset vastaajamäärät vastaavat hyvin oppilaitosten opiskelijajapaikkamääriä (kuvio 5).

Tutkimukseen osallistuneet koulutuksen järjestäjät sijoittuvat tasaisesti ympäri maata. Helsingissä on kaksi oppilaitosta, pohjoisin konservatorio on Torniossa, itäisin Joensuussa ja läntisin Porissa. Kaikissa tutkimukseen osallistuneissa oppilaitoksissa on tarjolla musiikoita kouluttava musiikin koulutusohjelma. Helsingin, Lahden ja Tampereen konservatorioiden musikkokoulutus keskittyy yksinomaan klassiseen musiikkiin ja Pop & Jazz Konservatorion, Pop & Jazz Konservatorio Lappian sekä Kymen ja Kainuun konservatorioiden musikkokoulutus rytmimusiikin koulutukseen. Turussa, Porissa, Jyväskylässä, Oulussa, Kuopiossa, Pietarsaassa, Kokkolassa ja Joensuussa voi opiskella molempia ja Joensuussa ja Kokkolassa lisäksi kansanmusiikkia. Kirkkomusiikkia voi opiskella Oulun konservatoriossa ja ruotsinkielellä voi opiskella Pietarsaassa.

Kuvio 5. Oppilaitoksista valmistuneiden suhteellinen osuus kaikista vastaajista (N= 636).

Musiikkiteknologian koulutusohjelma on tarjolla Helsingin Pop & Jazz Konservatorion lisäksi Porin Palmgren-konservatoriossa, Pop & Jazz Konservatorio Lappiassa sekä Tampereen ja Turun konservatorioissa.

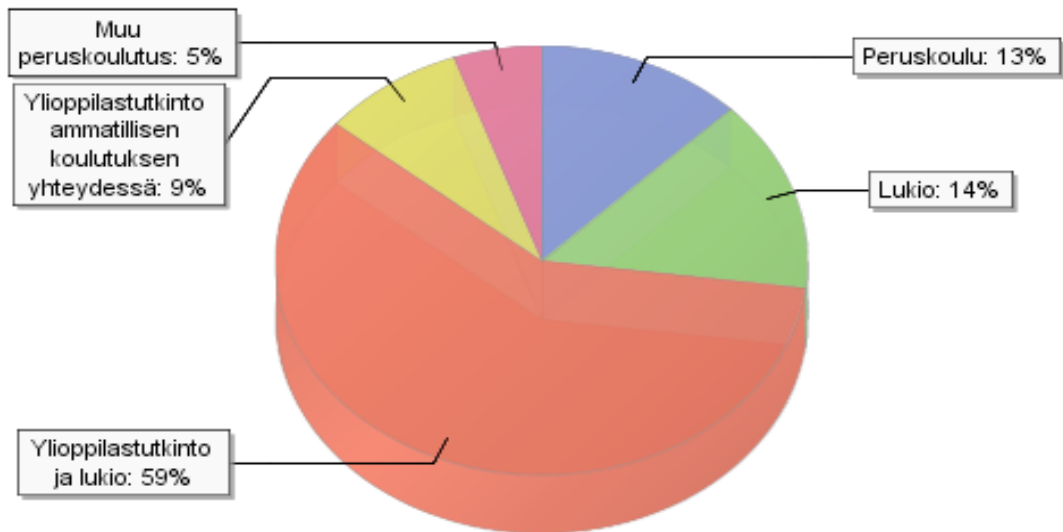
Tämänhetkisiä suuntautumisvaihtoehtoja ovat klassinen musiikki, rytmimusiikki, kirkkomusiikki ja kansanmusiikki. Alimman asteen kanttorikoulutus siirtyi ammattikorkeakouluihin piispainkokouksen päätettyä kelpoisuusehtojen muutoksesta, jonka myötä kanttorin virka edellyttää korkeakoulutukintoa. (Piispainkokouksen pöytäkirja 2008, 32.) Toisen asteen kirkkomusiikin koulutus ei siten enää anna kelpoisuutta kirkon kanttorin virkaan. Vastaajissa on kuitenkin mukana jonkin verran myös ennen vuotta 2008 aloittaneita kirkkomusiikon tutkinnon suorittaneita.

3.2 Vastaajien taustatiedot

Kysely lähetettiin sekä nuorten opetussuunnitelmaperusteisesta koulutuksesta valmistuneille että musiikkialan perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneille (aikuisten näyttötutkinto). Kaikkien kyselyyn vastanneiden keski-ikä oli 28,2 vuotta. Aikuisten näyttötutkinnon suorittaneiden (vastanneista 66 eli 10,4 %) keski-ikä oli 35,5 ja nuorten koulutuksesta valmistuneiden keski-ikä 27,4 vuotta. Iän vaihteluväli oli yllättävän suuri sekä nuorten että aikuisten ryhmissä. Nuorten koulutuksesta valmistuneista vanhin oli 55-vuotias ja nuorin 20-vuotias, aikuisten näyttötutkinnon suorittaneiden ikä vaihteli 62 ja 20 vuoden välillä.

Eri sukupuolten osuus vastaajista meni lähes tasan, naisia oli 323 eli 51 prosenttia ja miehiä 313, 49 prosenttia vastaajista. Aikuisten näyttötutkinnon suorittaneista naisia ja miehiä oli molempia 33 eli 50 prosenttia. Suuntautumisessa oli sukupuolten välillä suuria eroja; rytmimusiikkiin suuntautuneista oli miehiä 66 prosenttia ja klassiseen musiikkiin suuntautuneista puolestaan naisia 72 prosenttia. Naisia oli valtaosa myös kansanmusiikin (71 %) ja kirkkomusiikin (78 %) suuntautujista.

Ylioppilaiden osuus vastaajista oli 68 prosenttia eli hieman pienempi kuin Karhusen tutkimuksessa (72 %). 9 prosenttia vastaajista oli suorittanut ylioppilastutkinnon ammatillisen koulutuksen yhteydessä (kuvio 6).

Kuvio 6. Pohjakoulutus opintojen alkaessa (N= 636).

Uudellamaalla asui kyselyhetkellä noin 40 prosenttia vastaajista. Heistä alle puolet oli suorittanut musiikkialan perustutkinnon Helsingissä. Muualla valmistuneista suhteellisesti eniten Uudellemaalle muuttaneita oli Kymen konservatorion (50 %), Keski-Pohjanmaan konservatorion (38 %) ja Jyväskylän ammattiopiston (33 %) opiskelijoissa. Eniten opiskelupaikaltaan pois muuttaneita oli Kainuussa (79 %) ja Lapissa opiskeleiden (67 %) joukossa.

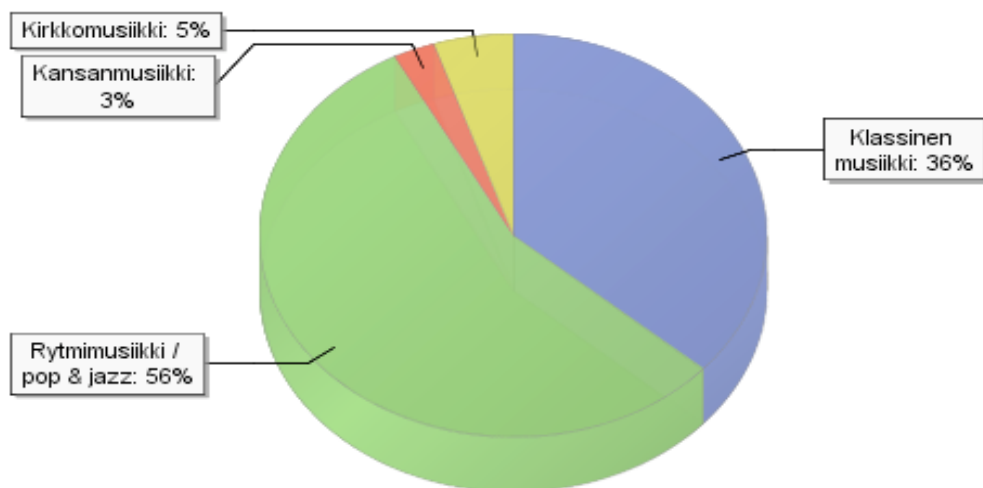
Karhusen tutkimuksessa tilastointi tehtiin lääneittäin: Etelä-Suomen läänissä asui vuosina 1999–2004 valmistuneista vastaajista 38 prosenttia ja pääkaupunkiseudulla 29 prosenttia. Mukana luvuissa olivat tuolloin myös ammattikorkeakouluopiskelijat. (Karhunen 2005, 15.) Tämän tutkimuksen aineiston uudelleenkodeauksen jälkeen saatiin läänikohtaiset vertailuluvut. Etelä-Suomessa asuvien osuus oli vuosina 2005–2010 valmistuneiden joukossa 44 prosenttia eli selvästi suurempi, kuin Karhusen tutkimuksessa. Länsi-Suomen läänissä asui 34, Itä-Suomen läänissä 11, Oulun läänissä 8 ja Lapin läänissä 3 prosenttia vastaajista. Etelä- ja Länsi-Suomessa asuvien osuus oli siis yhteensä lähes 80 prosenttia.

3.2.1 Koulutusohjelmat ja suuntautumisvaihtoehdot

Musiikkialan perustutkinnon perusteet uudistettiin vuonna 2010. Uudistuksen myötä koulutusohjelmien nimet muuttuivat. Vuoden 2001 määräyksen mukaiset muusikon sekä soitinhuollon ja musiikkitekniikan koulutusohjelmat korvattiin musiikin, musiikkitekniikan ja pianovirityksen koulutusohjelmilla. Tutkintonimikkeet pysyivät ennallaan; musiikkialan ammatillisesta peruskoulutuksesta valmistutaan edelleen muusikoksi, musiikkitekniikaksi tai pianovirittäjäksi. Tässä työssä käytetään uusimpia, vuoden 2010 perustutkinnon perusteiden mukaisia termejä.

Musiikin koulutusohjelmasta valmistuneita oli vastaajien joukossa 570 eli 90 prosenttia ja musiikkitekniikasta 66 eli 10 prosenttia. Kahta lukuun ottamatta kaikki musiikkitekniikan opiskelijat olivat valmistuneet nuorten koulutuksesta.

Suuntautumisvaihtoehdoista yleisin oli rytmimusiikki (pop & jazz), jonka opiskelijoita oli 56 prosenttia vastaajista. Klassisen musiikin opiskelijoiden osuus oli 36 prosenttia, kirkkomusiikin 5 prosenttia ja kansanmusiikoiden osuus 3 prosenttia vastaajista. Mukana luvuissa ovat sekä musiikin että musiikkitekniikan opiskelijat, joista 85 prosenttia ilmoitti suuntautuvansa pääasiassa rytmimusiikkiin (kuvio 7).

Kuvio 7. Vastaajien pääasiallinen suuntautuneisuus (N= 636).

Eri suuntautumisvaihtoehtojen osuudet vastaavat lähes täsmälleen oppilaitosten vuonna 2011 antamia tilastoja läsnä olevien opiskelijoiden (tilastointipäivän 20.9. mukaan, N=908) suuntautumisesta, joten lukuja voidaan pitää edustavina (Konservatorioliiton jäsentilasto 2011).

3.2.2 Instrumenttijakauma

Vastaajilta kysyttiin koulutusohjelman ja suuntautumisen lisäksi myös pääinstrumenttia, jotta eri instrumenttien koulutusvolyymeista ja instrumenttivalinnan mahdollisesta merkityksestä sijoittumisen näkökulmasta saataisiin käsitys.

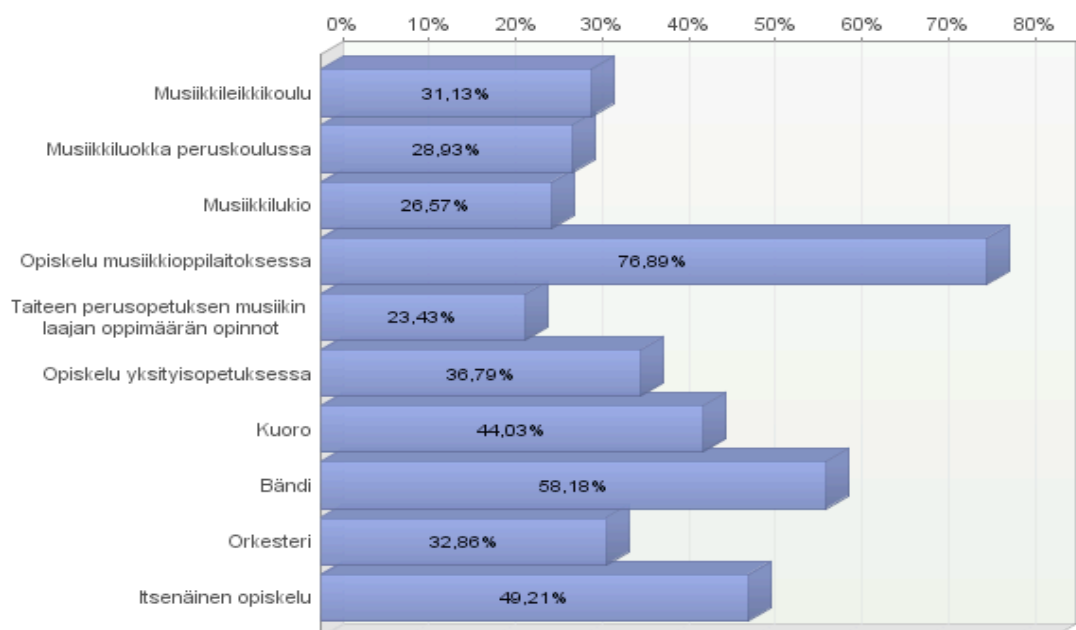
Kaikista vastaajista laulajien osuus oli 27 prosenttia, pianistien 12 prosenttia ja sekä rumpalien että sähkökitaristien osuudet 8 prosenttia. Pitkälti yli puolet vastaajista jakaantui siis neljän instrumentin opiskelijoihin. Yleisimpien instrumenttien osalta ei ole tapahtunut muutosta viimeisen vuosikymmenen aikana, joskin eri instrumenttien suhteellisten osuuksien muutos on selvästi havaittavissa (Opetusministeriö 2002, 64).

Suuntautumisen mukaiseen tarkasteluun ei saada kymmenen vuoden takaisia vertailulukuja ammatillisen peruskoulutuksen osalta, koska opetusministeriön asettaman musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistiossa kaikki koulutusasteet niputettiin yhteen. Tähän kyselyyn vastanneista klassisen musiikin suuntautujista 24 prosenttia oli laulajia, 21 prosenttia pianisteja, 13 prosenttia viulisteja (jousisoittimet yhteensä 22 %), 6 prosenttia huilisteja (puupuhaltimet yhteensä 14 %) ja 4 prosenttia kitaristeja. Rytmimusiikin suuntautujista laulajien osuus oli niin ikään suurin, 32 prosenttia, rumpaleita oli 16 prosenttia, sähkökitaristeja 14 prosenttia, sähköbasisteja 10 prosenttia ja pianisteja 8 prosenttia vastaajista. Kaikkien koulutusasteiden osalta voidaan todeta, että klassisen musiikin opinnot kymmenen vuotta sitten aloittaneissa oli selvästi eniten jousisoittajia, pianistit tulivat toisena ja laulajat kolmantena. Rytmimusiikin puolella eniten ja jokseenkin yhtä paljon oli laulajia ja rumpaleita, pianon ja sähkökitaran tullessa seuraavina niin ikään yhtä suurin osuuksin. (Opetusministeriö 2002, 65.)

Jousisoittajien osuus kaikista tähän kyselyyn vastanneista oli 10 prosenttia ja kaikkien puhaltajien (puut ja vasket) osuus 11 prosenttia. Orkesterisoitinten pieni määrä saattaa aiheuttaa orkestereille jatkossa lisääntyviä rekrytointiongelmia. Tällä hetkellä lakisääteistä valtionosuutta saavien orkestereiden muusikoista noin viidesosalla on konservatoriotusta ammatillisella opistoasteella tai toisella asteella (Pesonen & Pohjannoro 2011, 54).

3.2.3 Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset ja ammatillinen koulustausta

Suurin osa vastanneista oli hyödyntänyt suomalaista musiikkikoulutusjärjestelmää systemaattisesti ja harrastanut musiikkia monin eri tavoin. Musiikkileikkikoulussa opintonsa aloittaneita oli vastaajissa yli 31 prosenttia ja musiikkiluokat käyneitä 29 prosenttia. Musiikkioppilaitoksessa opiskelleita oli 77 prosenttia ja taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän ilmoitti suorittaneensa yli 23 prosenttia vastaajista. Kuoroharrastuksen parissa oli ollut yli 44 prosenttia ja bändissä soittamassa lähes 60 prosenttia vastaajista. Orkesterisoittoa oli harrastanut noin kolmannes (kuvio 8).

Kuvio 8. Vastaajien harrastustausta (N=636).

Harrastuneisuuden laajuus kertoo omalta osaltaan suomalaisen musiikkikoulutusjärjestelmän hyvästä saatavuudesta ja alueellisesta kattavuudesta. Taiteen musiikin perus-

opetusta tarjottiin vuonna 2008 kaikissa maakunnissa, ja se tavoitti yli 67 000 lasta ja nuorta. (Koramo 2009, 18, 21). Toisaalta, oppilaitosverkon tiheys vaihtelee eri puolilla maata eikä harrastuspaikkaa tai vaikkapa musiikkipainotteista lukiota välttämättä löydy kotipaikan läheisyydestä. Tämä näkyi myös tutkimusjoukon vastauksissa. Esimerkiksi musiikkileikkikoulun käyneitä oli eniten taajaan asutuilla alueilla.

Musiikkialan perustutkintokoulutus on toisen asteen koulutusta, joka edellyttää peruskoulun päästötodistusta. Koulutukseen tulevilla ei siis useinkaan ole taustallaan muita ammatillisia opintoja.

Tutkimukseen vastanneista 64 eli noin 10 prosenttia oli kuitenkin suorittanut jonkin ammatillisen tutkinnon ennen musiikkialan perustutkinnon suorittamista. 58 henkilöä eli 9 prosenttia vastaajista oli suorittanut muun alan tutkinnon, joista korkea-asteen tutkintoja oli 28. Hieman yli 4 prosenttia kaikista vastaajista oli siten suorittanut muun alan korkeakoulututkinnon ennen musiikkialan perustutkintoa. Kahdeksan vastaajaa oli suorittanut toisen musiikkialan tutkinnon ennen perustutkintoa; joukossa myös muutamia musiikkialan korkea-asteen tutkinnon jo suorittaneita. Karhusen tutkimuksessa ei eritelty aiemman tutkinnon suorittaneita kaikista opintoja harjoittaneista, joten vertailulukuja ei saada. Muun alan opintoja oli kuitenkin myös Karhusen tutkimusaineistossa suoritettu enemmän ennen musiikkialan opintoja, kuin niiden jälkeen (Karhunen 2005, 18). Musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden muuta tutkintoon johtavaa koulutusta käsitellään tarkemmin luvussa 4.5.

3.2.4 Ammatillisia opintoja edeltävä alan työkokemus ja opiskeluaikainen työssäkäynti

Kaikista vastaajista 45 prosenttia (miehistä 55 % ja naisista 36 %) oli työskennellyt muusikkona ennen ammatillisten opintojen aloittamista. Musiikkialan opetustehtävistä oli kokemusta 19 prosentilla ja muista musiikkialan, esimerkiksi ääniteknikon tehtävistä, 8 prosentilla vastaajista. Sukupuolten välillä ei ollut kahden viimeksi mainitun osalta eroja.

Useimmat opiskelijat tekivät jonkinlaista työtä myös opiskelun ohella, ja tähän kyselyyn vastanneista moni oli työllistynyt omalla alallaan. 78 prosenttia vastanneista (N= 635) oli keikkaillut opiskeluaikana jokseenkin säännöllisesti. Keikkamäärissä oli suuria vaihte-

luita, mutta tyypillisimmin keikkoja oli ollut kuukausittain 2–6. Reilu kolmannes vastaajista oli tehnyt muita satunnaistöitä, kuten musiikin-, soiton- tai luokanopettajan sijaisuuksia opintojensa ohessa. Loma-aikoina musiikkialan työtehtäviä teki reilu kolmannes ja muun alan töitä 42 prosenttia vastaajista.

Säännöllisesti opiskelun ohella työskenteli 35 prosenttia vastaajista ja heistä pääosa oli osa-aikaisissa työsuhteissa. Noin 20 prosenttia vastaajista työskenteli säännöllisesti musiikkialan työtehtävissä.

Yritystoimintaa harjoitti opiskeluaikana noin seitsemän prosenttia vastaajista. Musiikkialan yritystoiminta näyttäisikin lisääntyneen viime vuosina. Karhusen tutkimusjoukosta noin neljä prosenttia toimi yrittäjänä kyselyhetkellä eli opintojen päätyttyä. Mukana olivat tuolloin myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet. (Karhunen 2005, 40.) Opintojen jälkeistä yritystoimintaa käsitellään tarkemmin luvussa 4.4.

3.3 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Hyvän tutkimuksen tulee olla puolueeton, luotettava ja pätevä. Kyselytutkimusaineisto asettaa luotettavuudelle omat haasteensa, koska muun muassa vastaajien kulttuuriset ja kielelliset taustat vaikuttavat kysymysten tulkintaan ja sitä kautta vastauksiin. (Vehkalahti 2008, 40.) Kyselytutkimuksen validiteetin varmistamiseksi tuleekin kiinnittää erityistä huomiota lomakkeen suunnitteluun ja varmistaa, että mitataan täsmälleen sitä, mitä aiottiin. Kysymysten muotoiluun tulee kiinnittää huomiota, jotta kysymykset ovat yksiselitteisiä ja kysyjä ymmärtää kysymyksen aiotulla tavalla (Vehkalahti 2008, 20; Heikkilä 2004, 29). Validiteetin kannalta ongelmallisia ovat systemaattiset virheet, joiden vaikutus ei vähene otoskoon kasvaessa. Kyselytutkimusten kohdalla virhelähde saattaa olla valehtelu tai muistamattomuus, joita esiintyy tyypillisesti esimerkiksi moraalisisissa tai eettisissä kysymyksissä. (Heikkilä 2004, 186.)

Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tarkkuutta. Tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, joten tietoja kerätessä, käsiteltäessä ja tulkittaessa tulee noudattaa erityistä tarkkuutta. Tulosten tarkkuuteen vaikuttaa myös tutkittava otos, jonka tulee olla riittävän suuri ja edustava suhteessa perusjoukkoon. Tutkimuksen tulisi siis olla toistettavissa samanlaisin tuloksin. (Heikkilä 2004, 30.)

Tämän tutkimuksen pohjana olevaan kyselyyn vastasi 636 tutkinnon suorittanutta ja vastausprosentti oli 69. Taustamuuttujissa ei havaittu vinoutumia verrattaessa perusjoukkoon. Vastaajien osuudet eri koulutusohjelmissa ja suuntautumisessa vastasivat kaikista opiskelijoista kerättyjä tietoja, joten tuloksia voidaan pitää suhteellisen luotettavina. Tutkimuksen objektiivisuus pyrittiin varmistamaan vertaamalla itse kerättyä aineistoa ja aiempia tutkimuksia Tilastokeskuksen sijoittumistilastoihin.

4 Musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin

Musiikkialan perustutkinnon perusteisiin kirjatussa musiikkialan kuvauksessa todetaan musiikkialan koostuvan musiikin esittämisestä, säveltämisestä, sovittamisesta, opettamisesta ja tallentamisesta. Alan työtehtäviä ovat myös muun muassa äänentoisto ja äänitetuotanto, soitinhuolto, äänite-, laite- ja soitinmyynti sekä tapahtumatuotanto, ohjelmavälitys ja kustantamisen ja tuotteistamisen tehtävät. Tavanomaisia työympäristöjä ovat mm. konserttisalit, studiot, festivaalit, ravintolat ja klubit. (Opetushallitus 2010, 169.)

Musiikkialan ammattilaiset työllistyvät monentyyppisiin työsuhteisiin ja freelancerina toimiminen on hyvin tavallista. Alalla edellytetään ammatillisen kompetenssin lisäksi itsenäistä työtettä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Musiikkiala on taidealojen luonteen mukaisesti jatkuvassa muutoksessa, mikä edellyttää työntekijältä joustavuutta ja elinikäistä ammattitaidon ylläpitämistä. (Opetushallitus 2010, 170.) Moni sijoittuikin ammatillisten perusopintojen jälkeen alan korkea-asteen opintoihin.

Eri koulutusalojen työllisyyttä vertailtaessa havaittiin, että musiikkialan työllisyysaste oli vuonna 2009 kaikilla koulutusasteilla suurempi kuin kulttuurialoilla yhteensä. Verrattaessa kaikkiin aloihin, oli työllisyysaste – alemmaa korkea-astetta lukuun ottamatta – niin ikään korkeampi. Työttömyysaste oli musiikkialalla suhteellisen matala, mutta kuitenkin korkeimmin koulutettujen osalta hieman suurempi kuin kaikilla aloilla yhteensä. Musiikkialan ammatillinen toinen aste puolestaan tuotti vertailussa ylivoimaisesti matalimmat työttömyysluvut; tutkinnon suorittaneista oli vuonna 2009 työttöminä 7,49 prosenttia. Kulttuurialojen vastaava luku oli 13,8 ja kaikkien alojen 10,54 prosenttia. (Taulukko 6, s.17.)

Taulukossa 6 kuvattiin koko musiikkialan tutkinnon suorittaneen työvoiman pääasiallinen toiminta koulutusasteittain vuonna 2009. Mukana luvuissa oli hyvin eri ikäisiä, eri aikoina työmarkkinoille tulleita ja eri opetussuunnitelmien mukaan opiskelleita tutkinnon suorittaneita. Viime vuosina musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden tilanne näyttäytyy toisenlaiselta. 1.1.2006–31.7.2009 tutkinnon suorittaneista työllisiä oli vuonna 2009 kaikkiaan yli 62 prosenttia, kun lukuun lasketaan mukaan työlliset opiskelijat. Työttömiä oli vain 5,1 prosenttia. Suurin osa valmistuneista, 64 prosenttia, opiskeli edelleen ja valtaosa siis työn ohella (taulukko 8).

Taulukko 8. Musiikkialan ammatillisen perustutkinnon 2006–31.7.2009 suorittaneiden pääasiallinen toiminta vuonna 2009* (Tilastokeskus: tutkintorekisteri 2009; Työssäkäynnin ennakkotilasto 2009).

Tutkinnon suorittaneet	Työlliset	Työttömät	Työlliset opiskelijat	Päätoimiset opiskelijat
878	20,2 %	5,1 %	42,1 %	21,8 %

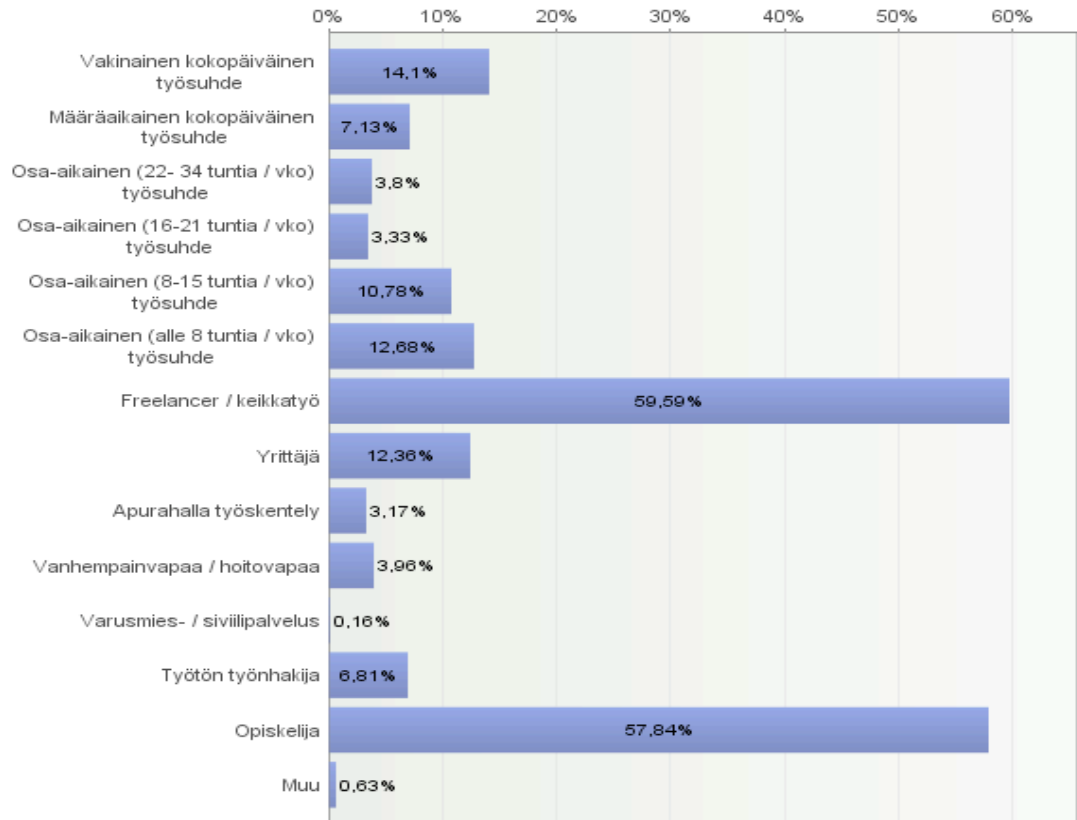
Luokitukset: Opetushallinnon 2002 koulutusluokitus.

* taulukosta puuttuvat varus-/siviilipalvelusmiehet, maasta muuttaneet ja muut, joten summa ei ole 100 %.

4.1 Kyselyyn vastanneiden työtilanne

Vastaajilta kysyttiin pääasiallisen toiminnan sijaan tämänhetkistä työtilannetta ja heitä pyydettiin merkitsemään kaikki omalla kohdallaan toteutuvat vaihtoehdot (kuvio 10). Osa-aikaiset työsuhteet jaettiin useampaan kategoriaan musiikkioppilaitosten opettajien opetustuntivelvollisuuden mukaisesti.

Vastauksista erottui selvästi kaksi lähes yhtä suurta ryhmää, freelancerit ja opiskelijat, joihin molempiin lukeutui lähes 60 prosenttia vastaajista. Kolmanneksi suurin ryhmä oli vakinaisessa, kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevät, joita tosin oli vain noin 14 prosenttia vastaajista. Määräaikaiset mukaan lukien kokoaikaisissa työsuhteissa työskenteli yhteensä 21 prosenttia vastaajista. Osa-aikaisissa työsuhteissa työskenteli lähes kolmannes ja yrittäjinä 12 prosenttia vastaajista. Työttömyysaste oli 6,8 prosenttia.

Kuvio 9. Vastaajien tämänhetkinen työtilanne (N= 631).

* prosenttimäärä on enemmän kuin sata, koska vastaajat saivat valita kaikki soveltuvat vaihtoehdot.

Vastaajien pääasiallisia työnantajia (N= 500) kartoitettaessa kävi ilmi, että perinteiset työnantajatahot, kuten orkesterit ja musiikkioppilaitokset, olivat työn tarjoajien joukossa vähemmistönä. Erilaisissa taidelaitoksissa työskenteli 16, musiikkioppilaitoksissa 26 ja peruskouluissa, lukioissa ja eritoten kansalaisopistoissa 18 prosenttia vastaajista. Eniten työtehtäviä musiikkialan perustutkinnon suorittaneille tarjosivat kuitenkin yksityiset alan organisaatiot, kuten ravintolat, klubit ja festivaalit sekä muut, päällimmäisinä sosiaali- ja terveydenhuolto ja seurakunnat. Lähes 90 prosenttia vastaajista työllistyi joko alan yksityisen tai muun työnantajatahon kautta. Suunnitellusti korkea-asteelle siirtyi heti ammatillisen perustutkinnon suoritettuaan 43 prosenttia vastaajista.

4.2 Kokoaikaisessa työsuhteessa työskentelevät

Erilaisissa koko-, määrä- ja osa-aikaisissa työsuhteissa ilmoitti työskentelevänsä yhteensä 52 prosenttia vastaajista. Vakituksessa kokoaikaisessa työsuhteessa työskenteli 14 prosenttia vastaajista (miehiä 66 %), ja määräaikaiset mukaan lukien kokoaikaisia työntekijöitä oli vastaajista yhteensä 134 eli 22 prosenttia (miehiä 66 %). Kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevistä 8 prosenttia ilmoitti lisäksi työskentelevänsä jonkinlaisessa osa-aikaisessa työsuhteessa, 39 prosenttia toimivansa freelancerina, 15 prosenttia opiskelevansa ja 6 prosenttia toimivansa yrittäjänä. Musiikkialan taiteellista työtä ilmoitti tekevänsä 27 prosenttia, opetustyötä 21 prosenttia ja muuta musiikkialan työtä 26 prosenttia. Muun alan työtä ilmoitti tekevänsä 36 prosenttia vastaajista, joten osa heistä toimi sekä musiikki- että muun alan työssä.

Ylioppilastutkinnon suorittaneita tässä joukossa oli 62 prosenttia eli vähemmän kuin kaikissa vastaajissa. Musiikillinen harrastustausta oli yllättäen sekin jonkin verran vähäisempää kuin kaikkien vastaajien joukossa. Korkeakoulututkinnon suorittaneita sen sijaan oli kokoaikaisissa huomattavasti enemmän, 43 prosenttia, kuin kaikkien vastaajien joukossa (27 %) (taulukko 9). Niin ikään musiikkialan perustutkintokoulutusta edeltävä musiikkialan työkokemus oli kokoaikaisilla muita vankempaa.

Taulukko 9. Kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevien vastaajien muu tutkintoon johtava koulutus (N=125).

	Musiikkialalla	%	Muulla alalla	%	Yhteensä	%
Suoritettu korkeakoulututkinto	28	21	29	22	57	43
Suoritettu ammatillinen tutkinto	10	7	17	13	27	20
Yhä jatkuvia opintoja	27	20	16	12	43	32
Kesken jääneitä opintoja	12	9	10	7	22	16
Aion hakeutua opiskelemaan	12	9	6	4	18	13
Ei muuta koulutusta, eikä aikomusta hakeutua opiskelemaan	17	13	10	7	27	20
Yhteensä	106		88		194	

* prosenttimäärä on enemmän kuin sata, koska vastaajat saivat valita kaikki soveltuvat vaihtoehdot.

Kokoaikaisista työntekijöistä 82 prosenttia oli valmistunut muusikon ja 18 prosenttia musiikkiteknologian koulutusohjelmasta. Muusikoista kokoaikaisissa työsuhteissa työ-

kenteli kuitenkin vain 19 prosenttia, kun musiikkiteknologeilla määrä oli lähes kaksinkertainen, 36 prosenttia. Suuntautumisvaihtoehdon mukaan tarkasteltuna kokoaikaisissa oli määrällisesti eniten rytmimusiikin edustajia (49 %), klassiseen musiikkiin suuntautuneita 40 prosenttia, kirkkomuusikkoja 10 prosenttia ja kansanmuusikoita reilu prosentti. Suhteellisesti paras tilanne oli kuitenkin kirkkomuusikoilla, joista 44 prosenttia oli kokoaikaisia. Klassisen musiikin suuntautujista 23 prosenttia, rytmimuusikoista 18 prosenttia ja kansanmuusikoista 12 prosenttia oli kokoaikaisissa työsuhteissa.

Yleisimpien pääinstrumenttien edustajien osuus kokoaikaisissa työsuhteissa oli pääsääntöisesti niiden suhteellista osuutta huomattavasti pienempi. Varmimmin kokoaikaisen työn näyttäisi saaneen valitsemalla soittimekseen esimerkiksi harpun, käyrätorven, baritonitorven, tuuban, klarinetin, oboen, rummut, lyömäsoittimet tai urut.

Kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevissä oli eniten (34 %) Uudellamaalla asuvia. Keski-Suomessa, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa asui kaikissa yli seitsemän ja Lappisakin lähes seitsemän prosenttia kokoaikaisista. Valmistumisvuoden mukaan tarkasteltuna eniten kokoaikaisia oli odotetusti vuonna 2005 ja vähiten vuonna 2010 valmistuneissa.

4.3 Osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevät

Osa-aikaisissa työsuhteissa ilmoitti työskentelevänsä 30 prosenttia vastaajista (naisia 56 %). Alle kahdeksan viikkotunnin työsuhteissa oli heistä 41 prosenttia ja 8–15 viikkotunnin työsuhteissa 36 prosenttia. 71 prosenttia toimi lisäksi freelancerina, 63 prosenttia opiskeli ja lähes 11 prosenttia pyöritti yritystoimintaa. Työn ohella muuta toimintaa harjoittavista valtaosa oli joko 8 tai 8–15 tunnin työsuhteissa. Musiikkialan taiteellista työtä ilmoitti osa-aikaisista tekevänsä 42 prosenttia, opetustyötä 56 prosenttia ja muuta musiikkialan työtä 24 prosenttia. Muun alan työtä tekeviä oli 21 prosenttia eli selvästi vähemmän kuin kokoaikaisissa työntekijöissä.

Harrastus- ja peruskoulutustaustoiltaan osa-aikaiset vastasivat hyvin kaikkien vastaajien joukkoa. Koulutusohjelmittain tarkastellen havaittiin, että muusikoista 30 prosenttia ja musiikkiteknologeista 20 prosenttia työskenteli osa-aikaisissa työsuhteissa. Sekä klassiseen että rytmimusiikkiin suuntautuneista osa-aikaisissa työsuhteissa työskenteli

yli 30 prosenttia, kirkkomuusikoiden ja kansanmuusikoiden suhteellinen määrä oli huomattavasti pienempi.

Kun kokoaikaisten työsuhteiden määrä lisääntyi sitä mukaa, mitä pidempi aika valmistumisesta oli kulunut, ei samaa ilmiötä ollut nähtävissä osa-aikaisissa työsuhteissa. Eri vuosina valmistuneita oli osa-aikaista työtä tekevissä jokseenkin sama määrä. Sekä musiikki- että muun alan korkeakoulututkinnon suorittaneita oli osa-aikaisissa selvästi vähemmän kuin kokoaikaisissa, mutta kuitenkin selvästi enemmän kuin koko vastaajajoukossa.

4.4 Freelancerit ja yrittäjät

Freelancereiden osuus vastaajista oli 59 prosenttia, ja heistä enemmistö oli miehiä (55 %). Kuten aiemmin on jo käynyt ilmi, freelancerit toimivat usein myös lyhyissä työsuhteissa, yrittäjinä tai opiskelevat. Sekä muusikoista että musiikkiteknologeista 59 prosenttia kertoi työskentelevänsä freelancereina, rytmimuusikoita oli heistä 68 ja klassisen koulutuksen saaneita 28 prosenttia. Myös freelancereissa oli koko vastaajajoukkoa enemmän sekä musiikki- että muun alan korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Freelancereina työskentelevien määrä on lisääntynyt viime vuosina. Karhusen tutkimuksessa heitä oli musiikkialan ammatillisen perustutkinnon suorittaneissa 42 prosenttia (Karhunen 2005, 42). Lisäystä on tullut siis 17 prosenttiyksikön verran. Karhusen tutkimuksessa rytmimuusikoista 70 ja klassisista muusikoista 27 prosenttia toimi freelancerina (Karhunen 2005, 41). Tilanne on pysynyt rytmimuusikoiden osalta jokseenkin ennallaan, mutta klassisen musiikin puolella freelancerien osuus on kasvanut 46 prosenttiin eli 19 prosenttiyksikköä.

Yrittäjiksi ilmoittautuneita oli vastaajissa yhteensä 78 eli reilut 12 prosenttia vastaajista ja miesten osuus oli heissäkin suurempi (64 %). Sekä ylioppilas- että korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli yrittäjissä kaikkia vastaajia vähäisempi.

Yrittäjistä 65 prosenttia kertoi työskentelevänsä taiteellisen toiminnan ja 38 prosenttia musiikkialan opetustyön parissa. 45 prosentilla yritystoiminta sisälsi muuta musiikkialan työtä kuten studio- ja äänitystyötä ja 22 prosentilla muuta kuin musiikkialan työtä. Yri-

tystoiminnalle näyttäisi olevan alan tapaan tyypillistä monenlaisen toiminnan harjoittaminen.

74 prosentilla yrittäjistä oli toiminimi ja 20 prosentilla yhtiö. Mukana oli myös muutamia osuuskunta-yrittäjiä. 24 prosenttia yrittäjistä työllisti itsensä lisäksi myös muita, keskimäärin 3–4 henkilöä. Mukana oli hyvin pieniä, muutaman tuhannen euron vuotuisen liikevaihdon sivutoimisia yrityksiä sekä suurempia yrityksiä satojen tuhansien liikevaihdolla. Kaikki yritystoimintansa suuntaa kommentoineet kertoivat toiminnan olevan kasvussa. Yritystoiminta näyttäisi lisääntyneen sekä yritysten määrän että työllistävyyden suhteen. Vuosina 1999–2004 musiikkialan perustutkinnon suorittaneista neljä prosenttia oli yrittäjiä ja heistä vain muutama työllisti itsensä lisäksi muita (Karhunen 2005, 41).

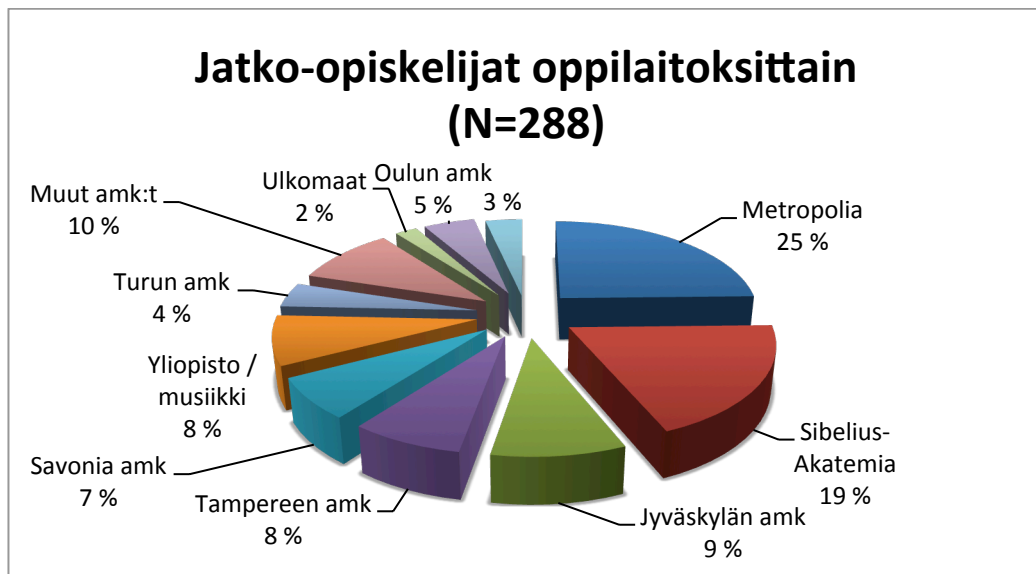
4.5 Opiskelijat

Musiikkialan perustutkinnon tehtävä on valmentaa paitsi työelämään myös jatko-opintoihin. Musiikkialalla saman alan jatko-opinnot ovat alan luonteen takia tavallisia, mikä näkyi myös tämän tutkimuksen vastauksista: opiskelijoita oli vastaajista 57 prosenttia, heistä enemmistö naisia (59 %). 43 prosenttia opiskelijoista ilmoitti jatkaneensa suunnitellusti opintojaan korkea-asteella heti valmistumisen jälkeen.

Musiikin koulutusohjelmasta valmistuneista 61 prosenttia oli edelleen opiskelijoita ja musiikkiteknologioiden opiskelijaosuus oli 33 prosenttia. Klassiseen musiikkiin suuntautuneet olivat innokkaampia jatkamaan opintojaan; heistä 71 prosenttia ja rytmimusiikin suuntautujista 52 prosenttia oli opiskelijoita. Opiskelijoista lähes 26 prosentilla oli tämän tutkimuksen kohteena olevan tutkinnon lisäksi muu suoritettu musiikkialan tutkinto, joista 14 prosenttia korkea-asteella.

Yhä jatkuvia musiikkiopintoja kertoi harjoittavansa 45 prosenttia kyselyyn vastanneista. Heistä lähes 70 prosenttia oli jatkanut opintojaan ammattikorkeakoulussa. Neljännos vastaaajista opiskeli Metropolia Ammattikorkeakoulussa ja viidennes Sibelius-Akatemiassa. Muissa yliopistoissa, kuten Oulun yliopiston musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa, opiskeli 8 prosenttia vastanneista. Kolme prosenttia ei kertonut opiskelupaikkaansa (kuvio 10).

Kuvio 10. Musiikin jatko-opiskelijat oppilaitoksittain.

Muulla alalla opintojaan oli jatkanut 17 prosenttia vastaajista, mutta heistä viidennes opiskeli edelleen myös musiikkialaa. Opintoalojen kirjo oli kokonaisuudessaan todella suuri, mutta muutamat alat erottuivat kuitenkin joukosta. Eniten oli sosiaali- ja terveysalan opintojen pariin siirtyneitä, noin viidennes muun alan vastaajista. Kasvatustieteitä ja liiketaloutta opiskeli reilut kuusi prosenttia. Teologiaa, yhteiskuntatieteitä, oikeustiedettä ja viestintää opiskeli kutakin useampi henkilö. Reilu viidennes vastaajista ei kertonut opintoalaansa. Yleisimmin opiskeltiin Helsingin yliopistossa, Metropolia Ammattikorkeakoulussa sekä Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistoissa.

4.6 Työttömät työnhakijat

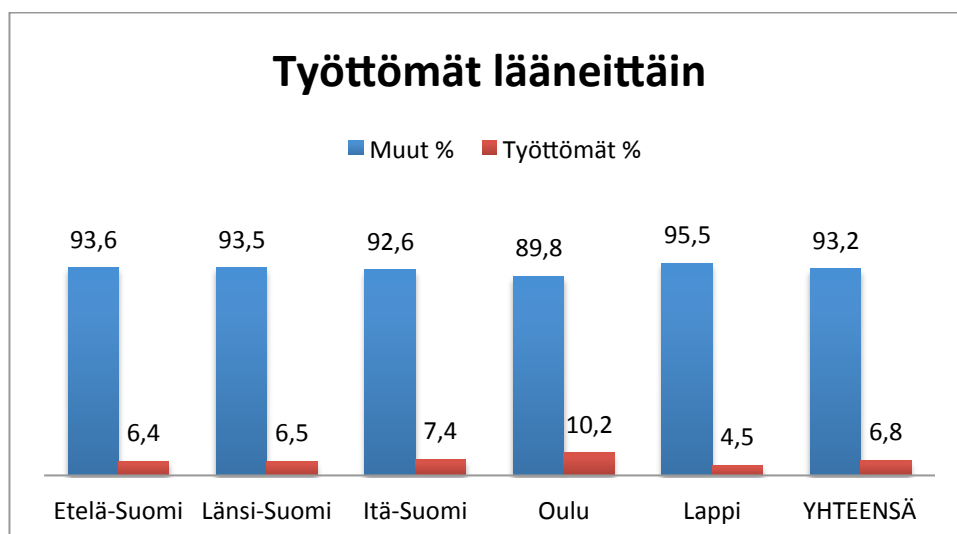
Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautui 6,8 prosenttia vastaajista eli hieman vähemmän kuin Karhusen tutkimuksessa (7 %). Hienoinen enemmistö työttömistä, 53 prosenttia, oli miehiä. Ylioppilaita oli työttömissä työnhakijoissa 53 prosenttia eli selvästi vähemmän kuin koko tutkimusjoukossa. Muilta osin työttömät vastasivat taustoiltaan kaikkia vastaajia, joskin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän suorittaneita oli heissä vain 4,6 prosenttia.

53 prosenttia työttömistä työnhakijoista ilmoitti toimivansa freelancerina, 19 prosenttia opiskelevansa ja yhdeksän prosenttia työskentelevänsä osa-aikaisissa työsuhteissa. Monen kohdalla kyse olikin siis ilmeisesti vajaatyöllisyydestä kuin varsinaisesta työttömyydestä. Ainoastaan 35 prosenttia työttömistä työnhakijoista oli ilmoituksensa mukaan täysin työttömiä.

Pienin työttömyysprosentti oli muusikoilla (6 %) ja aikuisten näyttötutkinnon suorittaneiden työttömyys oli sekin keskiarvoa pienempi (6,1 %). Musiikkiteknologioiden työttömyysprosentti oli 13,6. Kirkkomuusikoiden joukossa ei ollut lainkaan työttömiä työnhakijoita ja klassiseen musiikkiin suuntautuneista heitä oli ainoastaan 3,6 prosenttia. Rytmimuusikoissa oli työttömiä työnhakijoita 8,4 prosenttia.

Työttömyyttä tarkasteltiin myös alueellisesti. Koska joidenkin maakuntien vastaajien osuus oli erittäin pieni, aineisto koodattiin uudelleen vastaamaan entistä läänijakoa. Siitäkin huolimatta joidenkin alueiden vastaajamäärä jäi pieneksi.

Kaikkien vastaajien keskiarvoa suurempi työttömyys oli entisen Oulun läänin (10,2 %) ja Itä-Suomen läänin (7,4 %) alueilla asuvilla, mutta koska mainituissa lääneissä oli verrattain vähän asujia – Oulun läänissä 49 ja Itä-Suomen läänissä 68 henkilöä – luekemat pysyvät virhemarginaalin puitteissa. Sama tilanne oli Lapin läänissä, alhaisimman työttömyysprosentin alueella asuvilla: vastaajia oli ainoastaan 22. Etelä- ja Länsi-Suomen alueilla asuvia oli sen sijaan molempia yli 200, joten lukemia voidaan pitää vähintäänkin suuntaa antavina (kuvio 11).

Kuvio 11. Työttömät vastaajat lääneittäin.

4.7 Työllistymisvaikeudet

Kyselyyn vastanneista 39 prosenttia ei ollut kokenut ammatillisen perustutkintokoulutuksen jälkeen lainkaan työttömyyttä ja noin 15 prosenttia oli ollut työttömänä vain satunnaisia ja lyhyitä jaksoja. 10 prosentin kohdalla työttömyysjaksot ajoittuivat oppilaitosten kesäloma-aikoihin. Noin 18 prosenttia vastaajista kertoi olleensa työttömänä yhden tai useamman kuukausia kestäväen jakson. 18 prosenttia vastaajista kertoi kärsineensä vajaatyöllisyydestä.

25 prosenttia vastaajista ei ollut kokenut lainkaan työllistymisvaikeuksia ja suunnitellusti korkea-asteelle siirtyi heti ammatillisen perustutkinnon suoritettuaan 43 prosenttia vastaajista, mutta suurella osalla oli kokemuksia jonkinlaisista vaikeuksista. 19 prosenttia vastaajista ei ollut saanut työtä heti valmistumisen jälkeen ja lähes sama määrä kertoi olleensa työttömänä. Näyttääkin siltä, että työttömyys koettelee pahimmin vastikään valmistuneita ja eritoten oman alan työpaikan saaminen vie aikaa; sen suhteen oli ollut vaikeuksia 23 prosentilla vastaajista. Kokopäivätyön saamisen vaikeudesta raportoi 22 prosenttia vastaajista.

Vakituisen työn ja oman alan (vakituisen) työn saamisen vaikeus näyttävät olevan keskeisiä ja monia koskettavia ongelmia. Jonkinlaista työtä näyttäisi olevan tarjolla, mutta työn määrä on monien kohdalla riittämätön ja palkka vaatimaton. Työn tuoman toimeentulon riittämättömyydestä kertoikin 29 prosenttia vastaajista.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan eri tekijöiden vaikutusta työllistymisvaikeuksiin. Huonon työllisyystilanteen ja kovan kilpailun merkitystä erittäin tai melko suurena piti yli 60 prosenttia vastaajista. Muissa syissä esille nousivat kontaktien ja verkostojen puute sekä itsensä markkinoimisen vaikeus ja oma-aloitteisuuden puute. Sukupuolella, puutteellisella ammattiosaamisella tai koulutuksella ei katsottu olevan suurta vaikutusta työllistymisvaikeuksiin (taulukko 10).

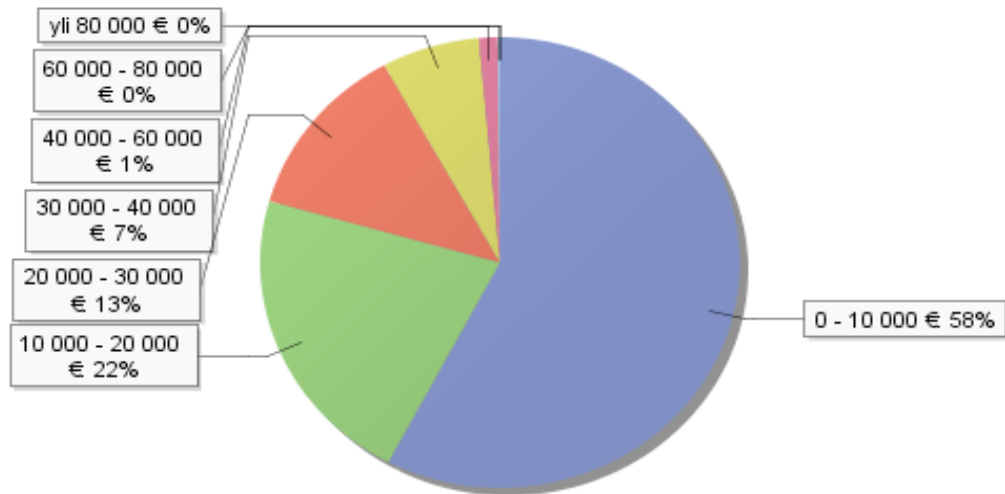
Taulukko 10. Vastaajien arvioita työllistymisvaikeuksiensa syistä (N=313).

	Erittäin suuri	Melko suuri	Kohtalainen	Vähäinen	Ei vaikutusta	Yhteensä
Sukupuoli	0,7 %	1,0 %	2,4 %	13,7 %	82,2 %	100,0 %
Puutteellinen ammattiosaaminen	4,1 %	10,3 %	19,2 %	30,8 %	35,6 %	100,0 %
Väärä koulutus	7,5 %	13,2 %	14,2 %	20,3 %	44,8 %	100,0 %
Puutteelliset työnhakutaidot	4,8 %	11,4 %	23,1 %	29,7 %	31,0 %	100,0 %
Työkokemuksen puuttuminen	9,5 %	16,6 %	23,3 %	27,7 %	23,0 %	100,0 %
Asuinpaikkakunta	12,7 %	19,4 %	20,7 %	19,4 %	27,8 %	100,0 %
Huono tiedonkulku vapaista työpaikoista	16,7 %	18,3 %	29,0 %	19,7 %	16,3 %	100,0 %
Kilpailu työmarkkinoilla	30,7 %	29,1 %	24,9 %	8,1 %	7,1 %	100,0 %
Huono työllisyystilanne	33,1 %	31,1 %	18,1 %	10,4 %	7,4 %	100,0 %
Muita syitä	48,2 %	23,2 %	8,9 %	0,0 %	19,6 %	100,0 %

4.8 Toimeentulo

Vastaajilta kysyttiin bruttovuosiansioita sekä pääasiallisen toimeentulon lähdeä. Vastaamisen helpottamiseksi ja systemaattisen virheen välttämiseksi ansiot luokiteltiin ryhmiin. Lisäksi kysyttiin tulonmuodostusta eli vastaajia pyydettiin kertomaan kaikki tulonlähteensä.

Kaikista vastaajista 58 prosenttia ilmoitti ansaitsevansa alle 10 000 euroa vuodessa, mikä selittyy opiskelijoiden suurella määrällä. 10 000–20 000 euroa vuodessa ansaitsi 22 prosenttia, 20 000–30 000 euroa 13 prosenttia ja 30 000–40 000 euroa seitsemän prosenttia vastaajista. Yksi prosentti vastaajista ylsi 40 000–60 000 tuhannen euron vuosituloihin (kuvio 12).

Kuvio 12. Toimeentulo euroina / vuosi (N = 636)

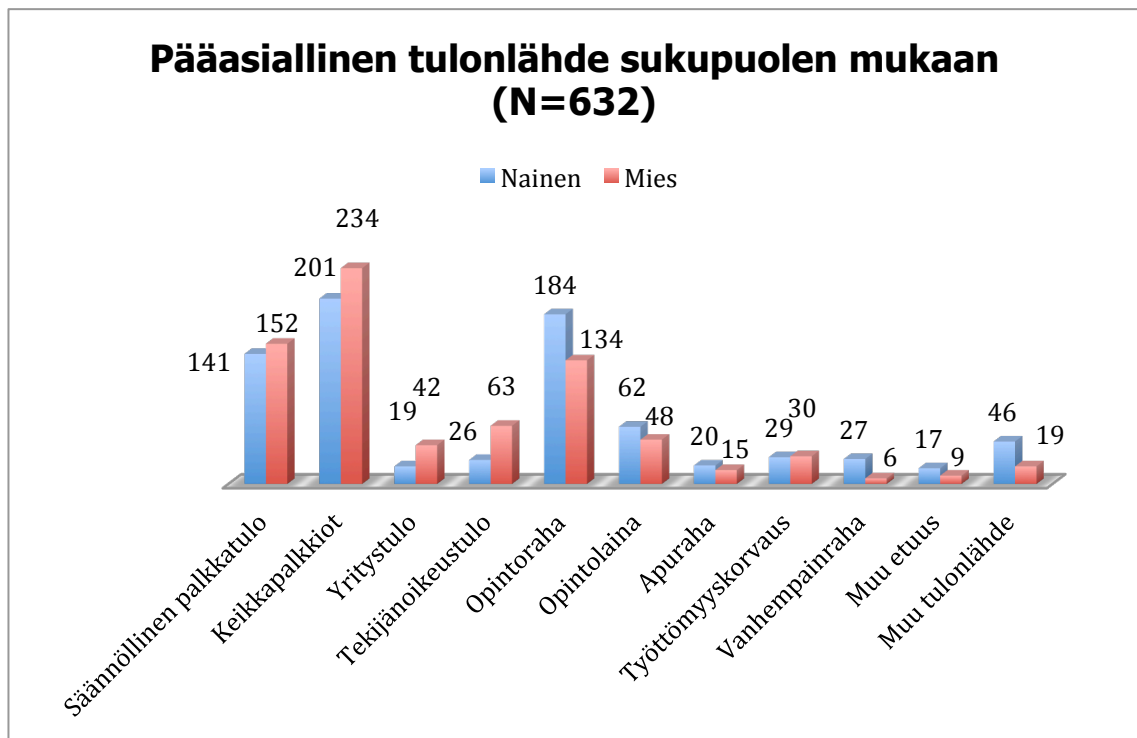
Vakituista tai määräaikaista kokoaikaista työtä tekevistä 43 prosenttia ansaitsi vuodessa 20 000–30 000 euroa ja 25 prosenttia 30 000–40 000 euroa. Osa-aikaisista 33 prosenttia ansaitsi 10 000–20 000 euroa ja 7 prosenttia 30 000–40 000 euroa. 40 000–60 000 euron vuosituloihin ylsi vastaajista kahdeksan ja 60 000–80 000 euron tuloihin yksi henkilö. Yrittäjien vuositulot olivat huomattavasti korkeammat kuin kaikilla vastaajilla, mutta pienemmät kuin kokoaikaisilla työntekijöillä. Alle 10 000 euroa vuodessa ansaitsi yrittäjistä 42 prosenttia, mutta moni mainitsikin vasta aloittelevansa yritystoimintaa. Seuraavaan tuloluokkaan ylsi 27 prosenttia ja 20 000–30 000 euron tuloihin 13 prosenttia yrittäjistä. 12 prosenttia yrittäjistä ansaitsi 30 000–40 000 euroa ja 3 prosenttia 40 000 - 60 000 euroa vuodessa.

Ansiotulojen määrässä oli sukupuolten välillä selvä ero miesten eduksi. Naisista alimassa tuloluokassa oli 67 prosenttia, mutta miehistä vain 48 prosenttia. Tämä ero selittyy osin sillä, että opiskelijoista enemmistö oli naisia. Miehiä oli kaikissa ylemmissä tuloluokissa selvästi enemmän kuin naisia, esimerkiksi keskituloisiksi luokiteltavista 30 000–40 000 euroa vuodessa ansaitsevista yli 70 prosenttia oli miehiä.

Keskituloisten joukossa oli suhteellisesti koko tutkimusjoukkoa enemmän vuonna 2005 valmistuneita (38 %), korkeakoulututkinnon (55 %) ja aikuisten näyttötutkinnon suorittaneita (21%), yrittäjiä (29 %) ja muulta kuin musiikkialalta pääasiallisen toimeentulonsa saavia (31 %). 90 prosenttia keskituloisista sai pääasiallisen toimeentulonsa

säännöllisestä palkkatyöstä ja 10 prosenttia keikkapalkkioista. Koulutusohjelmien ja musiikin lajien suhteen keskituloiset eivät poikenneet oleellisesti muusta tutkimusjoukosta.

Pääasiallisen toimeentulonsa sai säännöllisestä palkkatyöstä 31, opintotuesta 37 ja keikkapalkkioista 14 prosenttia vastaajista. Sukupuolten välillä oli myös tässä selviä eroja; miesten osuus oli suurempi säännöllisen palkkatulon (59 %) ja keikkapalkkioiden (78 %) varassa elävistä, naisten osuus puolestaan suurempi opintotuen (64 %) ja vanhempainrahan (96 %) varassa elävistä (kuvio 13). Pääasiallisen toimeentulon lähde ja erityisesti miesten suurempi osuus säännöllisen palkkatulon saajista selittää pitkälti myös miesten ja naisten välisiä tuloeroja.

Kuvio 13. Pääasiallinen toimeentulon lähde sukupuolen mukaan.

5 Näkemyksiä musiikkialan perustutkintokoulutuksesta

5.1 Koulutuksen sisältö

Tutkinnon suorittaneet olivat monin osin tyytyväisiä koulutukseensa (taulukko 11). Musiikillisten taitojen, kuten instrumentin hallinnan, opetusta piti riittävänä 89 prosenttia vastaajista ja teoriaopetuksen määrään oltiin niin ikään tyytyväisiä (92 %). Klassista musiikkia opiskelleet olivat hieman tyytyväisempiä kuin rytmimusiikkia opiskelleet. Valtaosa (68 %) piti myös tietotekniikan opetuksen määrää riittävänä. Kielten opetus puolestaan jakoi mielipiteitä: riittävänä opetusta piti 37 prosenttia vastaajista, mutta 43 prosenttia vastaajista ei ollut saanut lainkaan kielten opetusta ja 18 prosenttia koki opetuksen olleen riittämätöntä.

Taulukko 11. Vastaajien näkemykset opetuksen osa-alueiden riittävyydestä.

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa	Yhteensä	Vastaajia
Musiikilliset taidot (esim. instrumentin hallinta)	0,2 %	11,2 %	88,4 %	0,3 %	100,0 %	635
Musiikin teorian opetus	0,3 %	5,5 %	92,3 %	1,9 %	100,0 %	633
Kielten opetus	43,2 %	17,9 %	37,3 %	1,6 %	100,0 %	630
Tietotekniikka	7,1 %	20,5 %	68,4 %	4,0 %	100,0 %	633
Viestintätaidot	17,9 %	28,1 %	51,0 %	3,0 %	100,0 %	630
Muut ammatin perustaidot (ryhmätyö, sosiaaliset taidot)	6,2 %	26,8 %	65,5 %	1,6 %	100,0 %	628
Valmiudet toimia alan työmarkkinoilla (työnhaku, apurahat, verotus ym.)	14,1 %	61,3 %	24,2 %	0,5 %	100,0 %	633
Yrittäjyys	29,5 %	50,2 %	19,1 %	1,3 %	100,0 %	628

Enemmän olisi kaivattu työmarkkinavalmiuksien (työnhaku, apurahat, verotus) ja yrittäjyyden koulutusta. 14 prosenttia vastaajista ei ollut saanut lainkaan työmarkkinavalmennusta ja yli 60 prosenttia piti valmennuksen määrää riittämättömänä. Yrittäjyyskoulutusta ei kertomansa mukaan ollut saanut lainkaan 29 prosenttia vastaajista ja 50 prosenttia piti opetusta riittämättömänä. Mainittakoon, että esimerkiksi yrittäjyysopinnot olivat vastaajien opiskellessa valinnaisia tutkinnon osia eivätkä siis kaikille pakollisia.

Vastaajien näkemykset koulutuksen sisällöstä eivät poikenneet Karhusen tutkimusjoukon näkemyksistä miltään osin (Karhunen 2005, 26). Samansuuntaisia näkemyksiä tuli esille myös musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden kehittämisen ennakointi- ja taustatyö -hankkeen loppuraportissa, jonka mukaan opiskelijat olivat tyytyväisiä koulutuksen musiikilliseen puoleen, mutta pitivät muun muassa markkinointitaitojen ja sopimuskäytäntöjen opetusta riittämättöminä. (Suomen konservatorioliitto 2007, 25, 32.) Esille tulleet työmarkkina- ja yrittäjyyskoulutuksen lisäystoiveet huomioitiin uudessa opetussuunnitelmassa vuonna 2010, mutta ne eivät ehtineet vaikuttaa vuosina 2005–2010 valmistuneiden koulutuksen sisältöön. Uusissa opetussuunnitelmissa on kaikille pakollisissa tutkinnon osissa vähintään 5 opintoviikkoa yrittäjyyttä, joka sisältää myös markkinoinnin ja sopimuskäytäntöjen opetusta.

5.2 Oppilaitosten tarjoamat työelämäyhteydet

Oppilaitosten tarjoamat työelämäyhteydet koettiin erittäin puutteellisiksi. Vastaajista 70–80 prosenttia koki, ettei harjoittelupaikkoja, erilaisia yhteistyöprojekteja taidelaitosten tai liike-elämän kanssa, tutustumiskäyntejä tai kansainvälisiä yhteyksiä ollut lainkaan tai ainakaan riittävästi. Eri vastaajaryhmien kesken syntyi vain hieman hajontaa. Rytmimuusikot olivat hieman tyytyväisempiä työssäoppimispaikkojen määrään kuin klassisen musiikin opiskelijat, mutta kriittisempiä oppilaitoksen tarjoamien liike-elämäyhteyksien suhteen. Lisää olisi toivottu esimerkiksi käyntejä ja kontakteja studioihin ja äänifirmoihin. Moni koki, että työelämäyhteyksien rakentaminen jäi kokonaan tai liikaa opiskelijan vastuulle. Tyytyväisimpiä oltiin esittävän säveltaiteen ammattilaisten vierailuihin, joita noin puolet vastaajista koki olleen riittävästi.

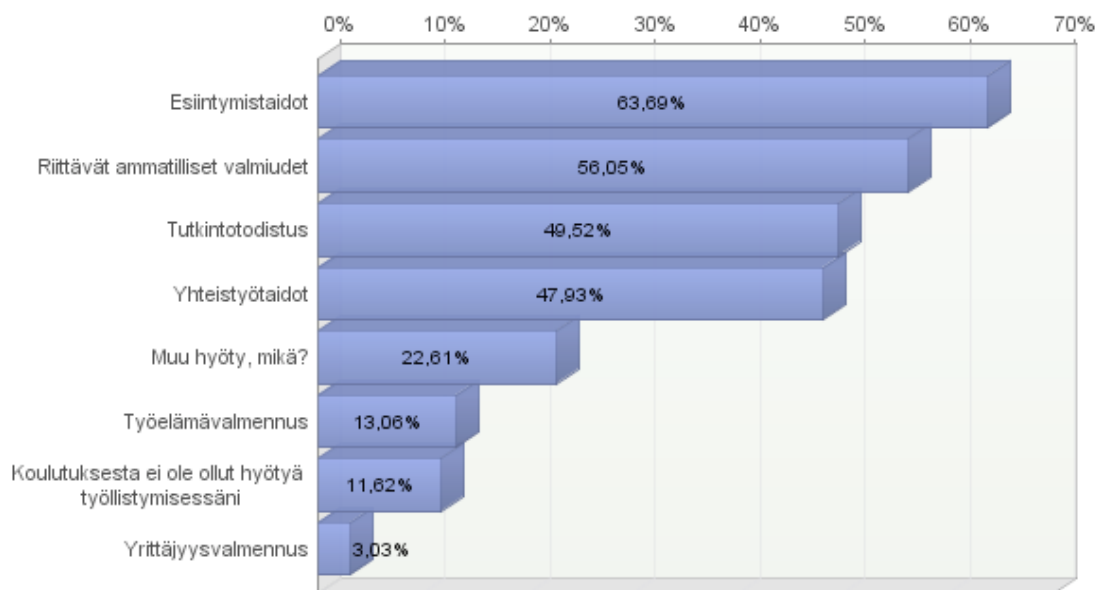
Oppilaitokset eivät näyttäisi viime vuosina erityisesti panostaneen työelämäyhteyksien parantamiseen, koska vastaajien käsitykset työelämäyhteyksien kehittämistarpeista olivat samat kuin Karhusen seitsemän vuoden takaisessa tutkimuksessa (Karhunen 2005, 28). Keskustelut oppilaitosten edustajien kanssa osoittavat kuitenkin muuta. Saattaakin olla, että opiskelijoiden odotukset ja koulutusta koskevat laatuvaatimukset ovat viime vuosina kasvaneet.

5.3 Koulutuksen hyödyt

Suurin osa vastaajista koki koulutuksesta olleen hyötyä ja saaneensa koulutuksen myötä riittävät ammatilliset valmiudet ja esiintymistaidot. Tutkintotodistustakin arvosti noin puolet vastaajista siitäkkin huolimatta, ettei se anna kelpoisuutta esimerkiksi opetustehtäviin.

Muissa hyödyissä tulivat voimakkaasti esille koulutuksen myötä syntyneet kontaktit ja verkostot, joita suuri osa piti työllistymiseen ratkaisevasti vaikuttavina tekijöinä, sekä jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen. Jatko-opintoihin suuntaavista useat mainitsivat instrumenttitaitojen hyvän hallinnan lisäksi saaneensa itsevarmuutta ja rohkeutta jatkaa eteenpäin. Kuitenkin peräti yli 11 prosenttia vastaajista ei katsonut koulutuksesta olevan mitään hyötyä työllistymisen kannalta (kuvio 14).

Kuvio 14. Koulutuksen hyödyt työllistymistä ajatellen (N = 622).

Mielenkiintoista on, että muille aloille siirtyneistä vain alle kolme prosenttia koki musiikkialan perustutkintokoulutuksen hyödyttömäksi. Moni jatkoi musiikin harrastamista ja piti koulutuksen tuomia kontakteja arvokkaina myös nykyisellä työurallaan. Työssään musiikillisia taitoja ja muita musiikkikoulutuksen tuomia taitoja hyödynsivät esimerkiksi opettajat, sosiaali- ja terveysalan sekä seurakuntien työntekijät. Vastaajat arvioivat koulutuksen hyötyjä muun muassa näin:

”Seurakunnan pappina laulan paljon. Musiikki on osa hengellistä työtä, jota pystyn hyödyntämään paljon, kun esim. osaan nuotit. Kanttorien on helppo kommunikoida kanssani.”

”Hoitoalalla tarvitaan luovuutta, paineensietokykyä ja musiikkia voi käyttää välineenä hoitotyössä, esim. viriketoiminnassa.”

”Hyödyksi on ollut pitäjänenteinen, suunnitelmallinen ja keskittynyt, mutta luova työskentelytapa ja asenne töihin.”

Vastaajilta kysyttiin myös yleisemmin käsityksiä tekijöistä, jotka olivat vaikuttaneet heidän työllistymiseensä. Erittäin paljon merkitystä katsottiin olleen henkilökohtaisilla kontakteilla sekä henkilökohtaisilla ominaisuuksilla, joista tärkeimpinä pidettiin sosiaalisuutta, aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta, monipuolista osaamista ja luotettavuutta. Ammatillinen osaaminen ja aiempi työkokemus olivat niin ikään vastaajien mielestä merkittäviä työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä. Sen sijaan työharjoittelulla ja kilpailuun tai tuotantoon osallistumisella ei nähty olevan suurta työllistymistä edesauttavaa merkitystä.

Vastaajien käsitykset konkretisoituivat kysyttäessä, miten he saivat nykyisen työpaikkansa. Peräti 68 prosenttia (N= 535) raportoi saaneensa työnsä henkilökohtaisten suhteiden avulla, ja 32 prosenttia kertoi työsuhteen syntyneen työnantajan aloitteesta. 28 prosenttia vastaajista kertoi työllistävänsä itse itsensä, ja julkisen työpaikkailmoituksen avulla työtä oli löytänyt vastaajista 17 prosenttia. Avoin hakemus oli johtanut positiiviseen lopputulokseen lähes joka kymmenennen vastaajan kohdalla. Moni kertoi saaneensa työtä opettajansa tai kollegojensa suositusten avulla ja myös suorat yhteydenotot työnantajiin olivat tuottaneet tulosta. Työvoimatoimiston kautta työtä oli saanut alle viisi prosenttia vastaajista.

5.4 Näkemyksiä koulutuksen kehittämisestä

Vastaajilta kysyttiin näkemyksiä koulutuksen puutteista työllistymistä ajatellen. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu. Kysymykseen vastasi 288 henkilöä eli noin 45 prosenttia kaikista vastaajista, joten voitaneen olettaa suurimman osan olleen koulutukseensa suhteellisen tyytyväisiä.

Eniten puutteita nähtiin työelämätietouteen liittyvissä asioissa kokonaisuutena sekä yrittäjyyskoulutuksessa. Vastaajat olisivat toivoneet parempaa kosketusta ”todelliseen työelämään”, apua työllistymistaitojen oppimiseen sekä ohjausta käytännön asioissa kuten sopimusten laadinnassa, keikkojen hinnoittelussa, markkinoinnissa ja verotusasioissa. Klassiseen musiikkiin suuntautuneet olisivat toivoneet enemmän valmennusta muun muassa koesoittotilanteisiin. Yrittäjyysvalmennusta ja yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvää (pakollista) koulutusta olisi moni toivonut lisää. Moni vastaajista oli ilmeisesti herännyt vasta opintojen jälkeen yrittäjyysvalmennuksen tarpeellisuuteen; opiskeluaikana asia ei tuntunut niin tärkeältä. Edelliseen liittyen, opinto-ohjauksen toivottiin lisää terävyyttä, opiskelijan yksilöllisten vahvuuksien ja tarpeiden huomioimista sekä kauaskatseisuutta. Puutteita arvioitiin esimerkiksi näin:

”Koulutuksesta puuttui käytännönläheinen työelämään valmentaminen, yrittäjyysvalmennus, valmennus liiketaloudelliseen ajatteluun – työstä on saatava palkkaa, apurahojen mahdollisuuksiin tutustuttaminen, ammattiyhdistystoiminta ym. ammattimainen muusikkouden harjoittaminen, kontaktien luomismahdollisuudet muuallakin kuin paikallisessa baarissa, yhdistystoiminnan hyödyntäminen, omien vahvuuksien löytäminen, kannustaminen (!)”

”Koulutus keskittyi ansiokkaasti muusikkouden kehittämiseen, muttei antanut oikeastaan minkäänlaisia eväitä muusikon työpaikkojen löytymistä ajatellen. Olisi tärkeää lisätä keikkamyynnin, promootion, yrityksen perustamisen ja veroasioiden opastusta.”

”Koulutuksesta puuttui pruuviharjoittelua. Kuinka koesoittotilanne menee, mitä kappaleita siellä soitetaan ja kuinka siihen valmistautua yms. + muuta työnsaantiin liittyvää.”

Moni vastaaja toivoi koulutuksen antavan lisää muodollista kelpoisuutta, koska joutui esimerkiksi opetustehtävissä työskentelemään epäpätevänä ja vailla mahdollisuuksia pysyvään työsuhteeseen. Myös kirkkomusiikin opiskelijat saattoivat työskennellä kanttorin tehtävissä, mutta viran saamiseen ei ollut mahdollisuuksia muodollisten kelpoisuuksien puuttuessa.

Instrumenttiopetukseen liittyviä puutteita raportoi vain muutama vastaaja. Eniten toivottiin instrumenttiopetuksen määrän lisäämistä ja mahdollisuuksia kunnolliseen harjoitteluun ”oikeassa” työpaikassa, esimerkiksi orkesterissa. Opettajan riittämätön pätevyys tai persoona tuotti ongelmia erityisesti silloin, kun opettajan vaihtaminen ei ollut mahdollista.

Hyvin suuri osa vastaajista totesi saamansa koulutuksen olleen odotusten mukaisesti *peruskoulutusta*. Työllistyminen ainakaan vakituiseen työhön ei vielä saavutetulla osaamisella ollut vastaajien mielestä mahdollista, mutta edellytykset jatkaa eteenpäin musiikin ammattiin koettiin erinomaisiksi. Vastaajien suhtautuminen koulutukseen konkretisoituu seuraavissa lainauksissa:

”Muusikon perustutkinto ei vielä valmista työelämään, se antaa enemmänkin pohjan jatko-opiskeluja varten ja kehittää musiikillisia taitoja.”

”Koulutuksesta ei puuttunut mitään olennaista. Klassisen musiikin alalla on tapana opiskella pitkään ja hartaasti, aina maisterin opintoihin saakka. Harva saa töitä peruskoulutuksen jälkeen.”

”Koulutus antoi hyvät valmiudet jatko-opiskeluihin, mutta valmistuvien taso ei ole riittävä suoraan työelämään siirtymiseen.”

6 Näkemyksiä musiikkialan työtilanteesta

Vastaajilta kysyttiin avokysymyksellä erilaisia työhön liittyviä arvostuksia sekä näkemyksiä vallitsevasta musiikkialan työllisyystilanteesta. Arvostuksiin liittyvään kysymykseen vastasi 623 henkilöä eli lähes kaikki koko kyselyyn vastanneet ja kyselyhetken työtilanteeseen vastasi 614 vastaajaa. Tärkeimpinä asioina pidettiin työn kiinnostavuutta ja mahdollisuutta luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen. Työn varmuus ja pysyvyys, itsenäisyys ja riittävä palkka olivat nekin suurimman osan mielestä vähintään kohtalaisen tärkeitä. Sen sijaan julkisia tunnustuksia, yhteiskunnallista asemaa ja arvostusta ja etenemismahdollisuuksia ei erityisesti kaivattu. Työn mielekkyyden ja merkityksellisyyden tärkeys tuli esille monissa avovastauksissa, joista tähän poimittiin muutamia esimerkkejä:

”Että on hauskaa eikä vituta koko aikaa.”

”Saa olla laajentamassa musiikin kokemisen ja hahmottamisen kenttää, jakaa ihmisille kokemuksia (muutakin kuin viihdesössöä). Olla yksi pisara meressä uudistamassa musiikkienttää. Kokee tekevänsä kulttuurillisesti merkittävää työtä.”

”Tärkeintä on se, että koen saavani tehdä sitä, missä saan käyttää itseäni mahdollisimman monipuolisesti ja että saan tehdä sitä, mistä eniten nautin. Aika harvinaista ja todella etuoikeutettua!”

6.1 Musiikkialan tämänhetkinen työtilanne

Vastaajia pyydettiin arvioimaan vallitsevaa musiikkialan työtilannetta yleisesti asteikolla hyvä, tyydyttävä, huono. Lisäksi annettiin mahdollisuus perustella vastausta vapaa-
muotoisesti. Kysymykseen vastasi 621 henkilöä, joista hyvänä tilannetta piti 68 henkilöä eli 11 prosenttia vastaajista. Yksittäisenä ryhmänä työtilannetta hyvänä pitävistä vastaajista erottuivat kirkkomuusikot, joille riittää töitä seurakuntien kanttoripulan vuoksi. Muusikoiden suhteellinen osuus työtilannetta hyvänä pitävistä oli selvästi suurempi kuin musiikkiteknologioiden ja klassiseen musiikkiin suuntautuneiden osuus suurempi kuin rytmimuusikoiden. Pääinstrumenttien osalta joukossa oli lukumääräisesti eniten urkureita (15), laulajia (13), pianisteja (11) ja rumpaleita tai lyömäsoittajia (8). Vastaajista 20 prosenttia oli suorittanut aikuisten näyttötutkinnon. Heidän suhteellisen suuri määränsä oli odotettavissa monen toimittua alalla pitkään jo ennen perusopinnot-
jen aloittamista. Opintoja edeltävän työkokemuksen määrä oli kaikkiaan työtilannetta hyvänä pitävillä koko tutkimusjoukkoa suurempi. Vastaajien korostamat ammattitaidon, aktiivisuuden ja laaja-alaisuuden tuomat mahdollisuudet ja merkitykset työllistymisen kannalta tulevat esille seuraavissa lainauksissa:

”Kyllä hyvät aina töitä saa.”

”Töitä löytyy, jos on aktiivinen, monipuolinen ja valmis tekemään erilaisia asioita. Jos haluaa vain viran orkesterista tms., työnsaanti vaikeutuu huomattavasti.”

”Työtä tällä alalla on riittänyt niin paljon kuin sitä vaan tekee, kunhan on avoin kaikenlaisille työtilaisuuksille ja itse aktiivinen esim. apurahojen haussa.”

Tyydyttävänä työtilannetta piti 54 prosenttia vastaajista. Tämä joukko vastasi täysin koko tutkimusjoukkoa eri sukupuolten, koulutusohjelmien ja musiikin lajien osalta. Vastaajista suuri osa totesi työtä olevan, mutta vakituisen työn puute ja huono palkkaus nähtiin ongelmina. Moni vastaaja katsoi musiikkialalle koulutettavan nykyisin liikaa ihmisiä; kilpailu työtehtävistä on kovaa ja työn saaminen edellyttää musiikillisen osaamisen lisäksi myös ulkomusiikillisia avuja. Kiusalliseksi koettiin työllistymiseen vaadittava itsensä markkinoiminen.

”Jos on valmis monenlaiseen työhön, yrittäjäksi ja sitkeästi tekee kaikkensa, voi töitä irrota, mutta vakituiset paikat ja ”varmat” työt ovat kiven alla. Kilpailu on kova ja työpaikkoja huomattavasti vähemmän kuin alalle haluavia.”

”Mielestäni hyvälle ja oikeasti alalle soveltuville henkilöille on töitä tarjolla, jos jaksaa liikkua niiden perässä ja kestää epäpysyvät työsuhteet ja epävarmuuden ja rakastaa sitä mitä tekee.”

”Osaaville tekijöille löytyy töitä, mutta täytyy olla valmis markkinoimaan itseään välillä epämiellyttävissäkin tilanteissa.”

Huonona työtilannetta piti 35 prosenttia vastaajista. Tässä joukossa oli koko tutkimusjoukkoon verrattuna suhteellisesti enemmän musiikkiteknologeja ja rytmimuusikoita kuin muusikoita ja klassiseen suuntautuneita. Vastaajien valmistumisajankohdat painottuivat tutkimusjakson loppupäähän, eli vastaajissa oli eniten vuosina 2009 ja 2010 valmistuneita. He olivat myös muita kriittisempiä suhteessa koulutuksen antamiin musiikillisiin valmiuksiin ja hyötyihin. Näistä vastaajista yli viidennes ei katsonut hyötynensä koulutuksesta lainkaan työllistymistä ajatellen.

Avovastauksissa nousi osin samoja aiheita kuin työtilannetta tyydyttävänä pitävillä, mutta vastaukset painottuivat muutamaa teemaan. Eniten mainintoja huonon työllisyystilanteen aiheuttajaksi saivat alan liikakoulutus ja siitä aiheutuva yhä koveneva kilpailu sekä huono palkkaus.

6.2 Alan työtilanne tulevaisuudessa

Vastaajilta kysyttiin arvioita musiikkialan työtilanteen kehittymisestä tulevaisuudessa asteikolla paranee, huononee, pysyy ennallaan, ja jälleen annettiin mahdollisuus vapaamuotoisille perusteluille. Vastaajista 14 prosenttia uskoi työtilanteen paranevan tulevaisuudessa, joskin moni ilmaisi pikemminkin toivoa kuin uskoa. Vastauksista nousi kuitenkin esille erityisesti kolme perustelua. Osa vastaajista luotti suurten ikäluokkien eläköitymisen myötä vapautuvien työpaikkojen tuovan työtilanteeseen helpotusta. Osa uskoi taantuman tuovan kasvua taidealoille kuten monesti aiemmin ja osa arvioi suunniteltujen koulutusmäärien leikkausten parantavan työllisyystilannetta tulevaisuudessa. Muutama vastaaja arvioi lisääntyvän vapaa-ajan kasvattavan tarvetta kaikenlaiselle musiikin käytölle ja jokunen vastaaja uskoi työtä löytyvän jatkossa esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiltä (musiikkiterapiaa ym.). Pop & jazz -musiikin kysynnän kasvun luotti niin ikään muutama vastaaja tuovan lisää työtä.

Vastaajista enemmistö, 53 prosenttia, uskoi työtilanteen pysyvän jatkossa ennallaan. Moni näki musiikin merkitsevän ihmisille niin paljon, ettei sen käyttö tule oleellisesti vähenemään, joskin musiikin käyttötavoissa ja sitä kautta työntekijöiden toimenkuvissa saattaa tapahtua muutoksia. Sopeutumiskykyä erilaisiin muutoksiin ja tarpeisiin pidettiin tärkeänä. Osa vastaajista katsoi työtilanteen kehityksen riippuvan kulttuuripolitiikan linjauksista.

Työtilanteen huononemiseen uskoi kolmannes vastaajista. Huonon taloustilanteen vaikutuksia pidettiin merkittävänä yhtäältä yritysten työllistämismahdollisuuksien ja maksukyvyn ja toisaalta kuluttajien ostovoiman vähenemisen takia. Liikakoulutuksen ja alalle pyrkivien suuren määrän nähtiin lisäävän kilpailua entisestään ja vaikeuttavan työn saantia. Toisaalta, suunniteltu musiikkialan koulutuksen vähentäminen nähtiin sekkin uhkana alan arvostukselle ja opetusalan työllisyydelle.

6.3 Oma työtilanne tulevaisuudessa

Omaa työtilannettaan tulevaisuudessa arvioi 618 vastaajaa eli 97 prosenttia kaikista vastaajista. Huolimatta musiikkialan yleisen työllisyyskehityksen epävarmuudesta, 67 prosenttia heistä uskoi oman työllisyystilanteensa paranemiseen tulevaisuudessa. Sama näkemys oli Paula Karhusen tutkimusjoukolla; yli puolet 1999–2004 valmistuneista vastaajista kuvasi työtilannettaan positiivisesti joko kyselyhetkellä tai tulevaisuudessa (Karhunen 2005, 59). Suuri osa vastaajista näki lisäkoulutuksen tuoman osaamisen ja pätevyyden avaavan uusia ovia ja verkostojen ja kontaktien aktiivisen rakentamisen niin ikään tuottavan tulosta. Positiivisesti tulevaisuuteensa uskoivat myös ne vastaajat, jotka olivat laajentaneet perspektiiviään työnhaussa ja löytäneet paikkansa musiikkialaa sivuavilta toimialoilta, kuten peliteollisuudesta. Vastaajista erottui myös alaa vaihtaneiden joukko, joka uskoi uuden koulutuksen – tai sen myötä syntyneen lisäkompetenssin – tuovan tulevaisuudessa työtä.

Suhteellisesti eniten työtilanteen positiiviseen kehitykseen uskovia oli vastikään eli vuosina 2009 ja 2010 valmistuneissa. Heidän työtilanteensa oli kyselyhetkellä muuta tutkimusjoukkoa huonompi ja valtaosa oli opiskelijoita tai freelancereita. Lisäkoulutuksen ja verkostoitumisen tuomiin mahdollisuuksiin kuitenkin uskottiin, mikä näkyy muun muassa seuraavista kommentteista:

”Työtilanne paranee, kunhan tästä valmistun, eli minusta tulee instrumenttipedagogi. Ja jos minusta tulee myös hyvä soittaja, silloin olisin jo lähellä tavoitteitani.”

”Monen vuoden markkinointi ja suhteiden luominen on alkanut kantaa hedelmää.”

”Mitä enemmän on itse esillä, sitä enemmän pyydetään keikoille yms. Koulutuksesta viis, oma aktiivisuus on tärkeintä. Totta kai koulusta saa hyviä vinkkejä ja taitoja, mutta lyhyemmässä ajassa saisi myös samanlaiset tulokset aikaan. Kuten esim. Tanskassa koulutus kestää 3 vuotta ja se on todella paljon tehokkaampaa ja opettajat ovat todella paljon parempia ja tehokkaampia kuin Suomessa. Tilat ja erityisesti treenitilat ovat paljon parempia kuin Suomessa.”

Vastaajista 28 prosenttia uskoi työtilanteensa pysyvä jatkossa ennallaan. Heidän työtilanteensa oli jo kyselyhetkellä pääosin hyvä, eivätkä vastaajat nähneet merkkejä tilanteen oleellisesta huonontumisesta jatkossakaan.

Oman työllisyystilanteensa huononemiseen uskoi alle viisi prosenttia kysymykseen vastanneista. Vastaajissa oli koko tutkimusjoukkoa enemmän naisia (66 %), vuonna 2005 valmistuneita (24 %) sekä klassiseen musiikkiin (45 %) tai kirkkomusiikkiin (10 %) suuntautuneita. Myös aikuisten näyttötutkinnon suorittaneita oli joukossa suhteellisen suuri määrä (17 %). Ilmeisesti työn ja perhe-elämän yhteen sovittamisen vaikeus aiheutti vastaajissa huolta. Tässä joukossa oli ollut myös koko tutkimusjoukkoa enemmän työllistymisvaikeuksia. Taustoiltaan vastaajat eivät kuitenkaan poikenneet muusta tutkimusjoukosta.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksen pohjana ollut kysely lähetettiin musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneille, joten joukossa oli hyvinkin erilaisissa tilanteissa olevia vastaajia. Osa oli ehtinyt jo suorittaa myös korkea-asteen tutkinnon ja vakiinnuttaa asemansa työmarkkinoilla, osa oli löytänyt paikkansa muulta alalta ja osa oli vielä lähtökuopissa matkalla musiikin ammattiin. Vastaajajoukon suuren määrän vuoksi tulokset eivät kuitenkaan jääneet hajahuomioiden asteelle. Yleisten koko vastaajajoukkoa koskevien johtopäätösten lisäksi huomioita voitiin tehdä myös eri vastaajaryhmittäin.

7.1 Sijoittuminen työelämään

Työllisten osuus kyselyyn vastanneista oli verrattain suuri. Täsmällisiä vertailutietoja Tilastokeskuksen pääasiallisen toiminnan aineistoihin ei kaikilta osin saada, koska vastaajia pyydettiin merkitsemään työtilannetta koskevaan kohtaan kaikki omalla kohdallaan toteutuneet vaihtoehdot. Työllisyyttä ja työttömyyttä koskevia tietoja voidaan kuitenkin pitää vertailukelpoisina. Erilaisissa työsuhteissa työskenteli 52 ja yrittäjinä yli 12 prosenttia vastaajista, joten työllisiksi laskettavien osuus oli yli 64 prosenttia Freelancereita luki itsensä 60 prosenttia vastaajista. Tilastokeskuksen pääasiallisen toiminnan tilaston mukaan työllisiä oli vuosina 2006–2009 musiikkialan perustutkinnon suorittaneista reilut 62 prosenttia, joten työllisten osuus kyselyyn vastanneista vaikuttaa uskottavalta.

Yrittäjien suuri määrä oli yllätys: yritystoimintaa harjoitti ilmoituksensa mukaan 12 prosenttia vastaajista ja heistä lähes 80 prosenttia suuntautui rytmimusiikkiin. Yritystoiminnan määrä näyttää kasvaneen viime vuosina huomattavasti; Paula Karhusen tutkimusjoukosta ainoastaan neljä prosenttia toimi yrittäjinä, joten määrä on peräti kolminkertaistunut. Verrattaessa yrittäjyyden määrää musiikkialan, kaikkien alojen ja kulttuurialojen ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden keskuudessa, voidaan todeta musiikkialan yrittäjyyden määrän olevan muihin verrattuna yli nelinkertainen. Yritystoiminnan lisääntyminen saattaa kertoa yrittäjyyškoulutuksen lisäämisestä ja alalle hakeutuvien kasvaneista valmiuksista hankkia omatoimisesti työtilaisuuksia. Toisaalta, se saattaa viitata myös lisääntyneeseen kilpailuun ja työnsaannin vaikeuteen eli olla luonteeltaan ”pakkoyrittäjyyttä”. Samaa yritystoiminnan lisääntymistä ei kuitenkaan ole nähtävissä muilla kulttuurialoilla, joiden työttömyysaste on paljon suurempi.

Tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli vastaajien ilmoitusten perusteella vuonna 2011 6,8 prosenttia eli huomattavan paljon pienempi, kuin muilla kulttuurialoilla (13 % vuonna 2009) ja hieman pienempi, kuin kaikilla aloilla yhteensä (8,2 % vuonna 2009). Musiikkialan tutkinnon suorittaneen työvoiman määrän kaksinkertaistuminen vuosina 2000–2009 ei ole oleellisesti kasvattanut työttömyysastetta, pikemminkin päinvastoin. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli 7,49 prosenttia, kun mukaan laskettiin koko työvoima. Vuosina

2006–2009 valmistuneiden työttömyysaste oli Tilastokeskuksen mukaan ainoastaan 5,1 prosenttia, mikä kertoo sijoittumisen positiivisesta kehityksestä viime vuosina. Kyselytutkimuksen tulokset vahvistavat tätä tulkintaa. Vastaajien työttömyysaste oli hieman Tilastokeskuksen lukuja korkeampi. Ero johtunee siitä, että tässä kyselyssä oli mukana myös vuonna 2010 – vielä paikkaansa etsiviä – valmistuneita.

Musiikkialan työmarkkinoilla valtionosuuksin tuetut vakituiset työsuhteet löytyvät suurimmaksi osaksi klassisen musiikin parista. Tämä näkyi myös tutkimustuloksissa. Kokoaikaisissa työsuhteissa oli klassisista muusikoista ja 23 ja rytmimuusikoista 18 prosenttia. Freelancereita ja yrittäjiä oli puolestaan enemmän rytmimusiikkiin suuntautuneissa vastaajissa. Työttömyys osui useammin rytmimuusikon kohdalle; klassiseen musiikkiin suuntautuneiden työttömyysaste oli ainoastaan 3,6 prosenttia, kun rytmimuusikoiden vastaava luku oli 8,4 prosenttia. Lukuja arvioitaessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon paitsi klassisen musiikin suurempi jatko-opiskelupaikkamäärä, myös klassisen musiikin naisvoittoisuudesta aiheutuva suurempi äitiys- ja vanhempainvapailla olevien määrä. Erot työttömyysasteessa eivät siten välttämättä ole analogiset eri musiikin lajein tarkastellun työllisyysasteen kanssa. Lisäksi, rytmimuusikoiden työttömyys näyttäisi tilastojen valossa vähentyneen merkittävästi viime vuosien aikana; Karhusen tutkimusjoukon rytmimuusikoiden työttömyysaste oli lähes viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin tämän tutkimusjoukon työttömyysaste. Nykyisellä tasollaan myös rytmimuusikoiden työttömyysaste on siis varsin pieni verrattuna kaikkiin kulttuurialoihin ja samalla tasolla kaikkien alojen työttömyysasteen kanssa.

Työmarkkinoilla menestyivät parhaiten korkeimmin koulutetut vastaajat, koska korkeasteen tutkinnon suorittaminen avaa jo lähtökohtaisesti antamansa kelpoisuuden myötä lisää ovia esimerkiksi musiikkioppilaitoksiin ja seurakuntiin. Harrastustaustalla ei sen sijaan näyttänyt olevan juurikaan vaikutusta vastaajien työtilanteeseen. Pääinstrumentin valintaan näyttäisi kuitenkin olevan tärkeää kiinnittää huomiota jo varhaisessa opintojen vaiheessa: musiikkileikkikouluissa ja musiikin taiteen perusopetuksessa. Työtä riittää luonnollisesti enemmän niiden instrumenttien taitajille, joista on pulaa. Pääinstrumentin vaihtaminen – ainakin ammatillisesti riittävän taitotason saavuttamiseksi – on hyvin vaikeaa enää ammatillisten opintojen aikana ilman vahvaa harrastustaustaa. Vastaajien valmistumisvuoden mukainen tarkastelu todisti aiempien tutkimusten tapaan, ettei musiikin ammattiin asettuminen tapahdu hetkessä. Paras työtilanne oli vas-

taajilla, joiden valmistumisesta oli kulunut eniten aikaa. Musiikkialalla työtä löytyy osajille ja hyvillä verkostoitujille ja sekä ammattiosaaminen että verkostot karttuvat ajan, koulutuksen ja työtilaisuuksien myötä.

7.2 Sijoittuminen jatko-opintoihin

Kyselyyn vastanneet sijoittuivat hyvin erityisesti jatko-opintoihin – kyselyhetkellä opiskelijaksi ilmoittautui lähes 60 prosenttia vastaajista – ja yli 40 prosenttia jatkoi opintojaan suunnitellusti heti musiikkialan perustutkinnon suoritettuaan. Musiikkialan perustutkintokoulutuksen tarkoitus on antaa opiskelijalle perusvalmiudet toimia musiikkialan ammatissa sekä valmiudet opintojen jatkamiseen korkea-asteella. Suuri osa opiskelijoista näki koulutuksen jo lähtökohtaisesti olevan nimenomaan jatko-opintoihin valmistavaa ja vain vähemmistö odotti työllistyvänsä vakituiseen työsuhteeseen heti perustutkintokoulutuksen jälkeen.

Opintojaan jatkoi klassiseen musiikkiin suuntautuneista yli 70 ja rytmimusiikkiin suuntautuneista yli 50 prosenttia. Esimerkiksi klassisen musiikin ja jazz-musiikin ohjelmistot ja traditiot edellyttävät poikkeuksetta erittäin vankkaa instrumentin hallintaa, joten opintojen jatkaminen on luonnollista. Musiikkialan korkea-asteen koulutus keskittyy voimakkaasti klassiseen musiikkiin, jonka opiskelupaikkoja on monikertainen määrä verrattuna rytmimusiikin paikkoihin. Voidaankin ajatella, että rytmimusikoiden sijoittuminen korkea-asteen opintoihin on erittäin korkealla tasolla suhteessa aloituspaikkamääriin. Musiikkialan ammattitaitovaatimukset ovat lisääntyneet kovan kilpailun myötä.

Musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuus oli vuoden 2008 lopussa 62,3 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt määrän vähentämisestä; kaikille opintoaloille vuonna 2011 määritelty tavoite jatkoväylä- ja moninkertaisen koulutuksen osuudelle ammatillisessa peruskoulutuksessa on 23 prosenttia. (Opetushallitus 2011, 193). Moninkertaisen koulutuksen määrää halutaan siis vähentää, mutta koulutusmääriin suunnitellut leikkaukset kohdistuvat ensisijaisesti ammatilliseen peruskoulutukseen. Musiikkialan yliopistokoulutukseen ei suunnitella vähennyksiä. Ratkaisu tuntuu erikoiselta. Musiikkialalla käytetään usein käsitettä ”koulutuspyramidi”, joka kuvaa alan luonnetta: harrastajia on paljon, heistä lahjakaimmat ja sitoutuneimmat jatkavat opintojaan ja huipulle valikoituvat parhaat. Tällä

hetkellä pyramidi seisoo kärjellään. Musiikkialan tutkinnon suorittaneesta työvoimasta 75 prosenttia on suorittanut korkea-asteen tutkinnon ja ainoastaan 25 prosenttia ammatillisen perustutkinnon. Ammatillisen koulutuksen paikkoja leikkaamalla pohjalla oleva kärki terävöityy entisestään, heikentyy ja lopulta koko pyramidi sortuu.

7.3 Ongelmat ja hyödyt

Tämän kyselytutkimuksen perusteella musiikkialan perustutkinnon suorittaneet sijoituivat hyvin työelämään ja jatko-opintoihin. Suuri ongelma oli kuitenkin edelleen, aiempien tutkimustulosten tapaan, vajaatyöllisyys ja toimeentulon riittämättömyys. Eri-tyisesti freelancereina toimivista suuri osa toivoi saavansa lisää työtehtäviä. Osa raportoi töiden riittävän, mutta totesi keikkapalkkojen olevan kohtuuttoman pieniä ja alan harrastajien valtaavan markkinoita polkemalla hintoja. Suurin osa kyselyn vastaajista ansaitsi alle 10 000 euroa vuodessa, mikä selittyy osin muttei kokonaan opiskelijoiden suurella määrällä. Musiikkialalla ei kokoaikainenkaan työsuhde välttämättä takaa riittävää toimeentuloa; 10 prosenttia kokoaikaisista ilmoitti jäävänsä alle 10 000 euron vuosituloihin ja 17 prosenttia ansaitsevänsä alle 20 000 euroa. Vastausten luotettavuus on syytä kyseenalaistaa, ilmoitetut tulot ovat hämmentävän pienet. Kaikki vastaajat eivät ehkä ole ymmärtäneet kokoaikaisen työsuhteen käsitettä tarkoitettulla tavalla. Varmin tapa kasvattaa tulotasoa näyttäisi kuitenkin olevan alan vaihto, koska alaa vaihtaneiden suhteellinen osuus lisääntyy ylemmissä tuloluokissa. Musiikkialalle jääneet vastaajat pitivät kuitenkin työn tuomaa tyydytystä ja mahdollisuutta itsensä ja luovuutensa toteuttamiseen palkkaa merkityksellisempänä asiana.

Kyselyyn vastanneet olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa koulutukseen ja kokivat saaneensa sen myötä riittävät musiikilliset ja muut ammatilliset valmiudet. Moni opiskelua korkea-asteella jatkanut koki toisen asteen koulutuksen olleen tärkeä vaihe hyvien perusvalmiuksien ja ammatillisen pohjan rakentamisessa. Valtaosa vastaajista katsoi koulutuksen hyödyttäneen työllistymisessä; tyytymättömmimpiä olivat luonnollisesti työttömyydestä kärsivät. Suurin osa myös muille aloille siirtyneistä koki musiikkialan koulutuksesta olleen hyötyä ja moni pystyi hyödyntämään musiikkialan osaamistaan myös nykyisessä työssään. Puutteita vastaajat näkivät yrittäjyyskoulutuksessa ja työelämävalmennuksessa. Samat puutteet tulivat esille jo aiemmissä tutkimuksissa ja niihin kiinnitettiinkin huomiota uusia opetussuunnitelmia laadittaessa vuonna 2010; työelämä-

valmennuksen ja yrittäjyyskoulutuksen määrää lisättiin. Tämän tutkimusjoukon vastaajat eivät kuitenkaan vielä ehtineet opiskella uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Musiikkialan ammatillisella peruskoulutuksella on musiikkialan koulutusjatkumossa oma, tärkeä roolinsa. Ensinnäkin, se tarjoaa nuorille muusikon aluille mahdollisuuden ammattimaiseen harjoitteluun riittävän aikaisin, silloin, kun ammatissa vaadittavat käsi-työtaidot viimeistään tulee oppia. Toiseksi, ammatillisen koulutuksen periaatteiden mukaan koulutuksessa keskitytään musiikillisen substanssin lisäksi muiden ammatin ja työelämän edellyttämien taitojen hankkimiseen. Viimeaikaisten tutkimusten mukaan musiikkialan työnantajat näkevät puutteita mm. työnhakijoiden vuorovaikutustaidoissa, joten asia ei ole merkityksetön (esim. Pesonen & Pohjannoro 2011, 55). Kolmanneksi, ammatillisesti suuntautunutta muusikon koulutusta on Sibelius-Akatemian ohella tarjolla käytännössä ainoastaan toisella asteella. 80 prosenttia musiikkialan ammattikorkeakoulutuksesta on tällä hetkellä pedagogikoulutusta ja mikäli suunnitellut opiskelijapaikkamäärien leikkaukset toteutetaan, muusikoiden koulutus ammattikorkeakoulussa vähenee entisestään. Ammatilliseen peruskoulutukseen suunniteltujen leikkausten toteutuminen tarkoittaisi muusikkokoulutuksen merkittävää vähenemistä myös toiselta asteelta, jolloin muusikkoja kouluttamaan jäisi käytännössä ainoastaan Sibelius-Akatemia. Taiteen perusopetuksen musiikin koulutuksesta suoraan yliopistokoulutukseen siirtyminen on haastavaa, joskaan ei mahdotonta. Varmaa on, että moinen hyppy onnistuu vain harvoilta. Koulutusjatkumon romuttaminen tulisi siten ennen pitkää näkymään myös Sibelius-Akatemian pyrkijöiden määrässä, tasossa ja lopulta työelämässä.

Lähteet

Ahokas, Jussi & Honkatukia, Juha 2010. Poliittikatoimien vaikutukset työvoiman tarpeeseen Suomen taloudessa 2010–2025. VATT Tutkimukset 161/2010. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki.

Halonen, Katri 2011. Pioneerihenkeä, riskinottoa ja luovuutta. Liiketoimintaperusteiset hyvinvointipalvelut muusikon työllistäjänä. Teoksessa Muukkonen, Minna & Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla (toim.) 2011. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011.

Hanhijoki, Ilpo & Katajisto, Jukka & Kimari, Matti & Savioja, Hannele 2011. Koulutus ja työvoiman kysyntä 2025 – Ennakointituloksia tulevaisuuden työpaikoista ja koulutus-tarpeista. Raportit ja selvitykset 2011:25. Opetushallitus, Helsinki.

Heikkilä, Tarja 2004. Tilastollinen tutkimus. 5., uudistettu painos. Edita, Helsinki.

Karhunen, Paula 2005. Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.

Karhunen, Paula & Rensujeff, Kaija 2006. Taidealan koulutus ja työmarkkinat. Ammatillisen koulutuksen määrä ja valmistuneiden sijoittuminen. Tutkimusyksikön julkaisuja N:o 31. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki.

Katajisto, Jukka 2009. Opetushallitus ja Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto, Jukka Katajiston alustus "Musiikin sekä teatterin ja tanssin opintoalojen tutkinnon suorittaneiden työvoima- ja koulutustarpeet 2010-luvulla" Musiikki-, teatteri- ja tanssialan koulutustoimikunnan kokouksessa 27.5.2009 Opetushallituksessa.

Konservatorioliiton jäsentilasto 2011.

Koramo, Marika 2009. Taiteen perusopetus 2008. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2007–2008. Opetushallitus, Helsinki

Kulttuuritilasto 2011. Tilastokeskus, Helsinki.

Kumpulainen, Timo (toim.) 2011. Opettajat Suomessa 2010. Koulutuksen seurantaraportit 2010: 6. Opetushallitus, Helsinki.

Lindström, Maarit, 2005. Onko luovilla aloilla taloudellista merkitystä? Luovat alat, kulttuurialat ja taidekoulutetut eri toimialoilla. Keskusteluaiheita n. 981. Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA, Helsinki.

Opetushallitus 2010. Ammatillisen perustutkinnon perusteet: Musiikkialan perustutkinto 2010. Määräys 30/011/2010.

Opetushallitus: Mitenna-ammattiryhmittely.

Opetusministeriö 1997. Musiikkioppilaitostyöryhmän muistio. Opetusministeriö 1997:24.

Opetusministeriö 2002. Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 38:2002.

Opetusministeriö 3.3.2003. Kulttuurialan ammatillisen peruskoulutuksen rajoittaminen 1.8.2003. Opetusministeriön kirjeitä ammatillisen koulutuksen järjestäjille 10/400/2003.

Opetusministeriö 2009. Kulttuuripolitiikan strategia 2020. Opetusministeriön julkaisuja 2009:12.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysejä 2010:1.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011 a. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011 b. Vapaan kentän ammattilaisryhmien toimintaedellytysten parantaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:14.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/?lang=fi. Luettu 23.4.2012.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Kota-tietokanta.

<https://kotaplus.csc.fi/online/Help.do;jsessionid=2BncPc1PC4MqcGQQSpqQ1T845Dv3nNBCsKZ2GxPt0ThkLjY7YJLr!1920975303?topic=sijoittuminen>. Luettu 3.3.2012.

Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla 2011. Tulevaisuuden orkesterimuusikon osaamistarpeet. Teoksessa Muukkonen, Minna & Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla (toim.) 2011. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011. Sibelius-Akatemia, Helsinki.

Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla 2009. Musiikkialan ammattilaisten ja harrastajien kouluttajat 2008. Selvitys musiikkioppilaitosten toimintaympäristöjen ja opettajien osaamisen tulevaisuusnäkyistä. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 1. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 2/2009. Sibelius-Akatemia, Helsinki.

Piispainkokouksen pöytäkirja 12.2.2008.

Pohjannoro, Ulla 2011. Muukkonen, Minna & Pesonen, Mirka & Pohjannoro, Ulla (toim.) 2011. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011.

Saarela, Annamajja 2011. Nyt on musiikin vapaan kentän vuoro! Valtakunnallisen klubi- ja aluekiertuehanke VAKAn loppuraportti. Luovutettu Opetus- ja kulttuuriministeriölle 21.3.2011.

Suomen konservatorioliitto 2007. Musiikkialan ammatillisen perustutkinnon opetus-suunnitelman perusteiden kehittämisen ennakointi- ja taustatyö –hankkeen loppuraportti. Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund r.y., Helsinki.

Tilastokeskus: Tutkintorekisteri 2009.

Tilastokeskus: Työssäkäyntitilasto 2009.

Tilastokeskus: ammatillisen peruskoulutuksen uudet opiskelijat, kulttuuriala, musiikki, musiikkialan perustutkinto. 17.2.2012.

Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus 2011.

Tilastokeskus: Työssäkäynnin ennakkotilasto 2009. Viitattu 28.3.2012.

Tilastokeskus: AMO2D09. Toisen asteen ammatillisen tutkinnon 2006-2009 suorittaneiden työllisten työnantajasektori vuonna 2009. 25.4.2012.

Tilastokeskus 2012a. Suomen virallinen tilasto (SVT): Sijoittuminen koulutuksen jälkeen 2010 [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-9442. 2010, Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.3.2012].

Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sijk/2010/sijk_2010_2012-03-06_laa_001_fi.html.

Tilastokeskus 2012b. http://www.stat.fi/til/opty/2010/opty_2010_2012-03-20_laa_001_fi.html. Luettu 23.4.2012.

Tilastokeskus: Vuosina 2005 – 2010 suoritettavat ammatilliset perustutkinnot koulutus- ja opintoaloittain / musiikki. 2012.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Vipunen: Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tietokanta Vipunen. 17.2.2012.

Liite 1. Kyselylomake**Kyselytutkimus musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005 - 2010 suorittaneille****TAUSTATIEDOT****1. Syntymävuosi ***

Kirjoita syntymävuotesi kokonaan, esim. 1974

2. Sukupuoli *

Nainen Mies

3. Äidinkieli *

Valitse oikea vaihtoehto

suomi

ruotsi

muu, mikä?

4. Maakunta *

Valitse nykyinen asuinmaakuntasi pudotusvalikosta

5. Yleissivistävä peruskoulutus *

Valitse oikea vaihtoehto

Peruskoulu

Lukio

Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinto ammatillisen koulutuksen yhteydessä

Muu peruskoulutus, mikä?

6. Ammatillisia opintoja edeltävät musiikkiharrastukset *

Valitse kaikki kohdallasi toteutuneet vaihtoehdot

- Musiikkileikkikoulu
- Musiikkiluokka peruskoulussa
- Musiikkilukio
- Opiskelu musiikkioppilaitoksessa
- Olen suorittanut taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opinnot
- Opiskelu yksityisopetuksessa
- Kuoro
- Bändi
- Orkesteri
- Itsenäinen opiskelu
- Muu, mikä?

7. Oppilaitos, jossa olet suorittanut musiikkialan ammatillisen perustutkinnon *

Valitse oikea oppilaitos pudotusvalikosta

Helsingin Konservatorio

8. Koulutusohjelma *

Valitse oikea vaihtoehto

- Musiikki / muusikko
- Musiikkiteknologia
- Pianonviritys

9. Tutkintonimike *

10. Suuntautuneisuus *

Valitse pääasiallinen suuntautumisvaihtoehtosi / suuntautuneisuutesi

- Klassinen musiikki
- Rytmimusiikki / pop & jazz
- Kansanmusiikki
- Kirkkomusiikki

11. Pääinstrumentti *

12. Tutkinnon suoritusvuosi *

Valitse oikea vuosi pudotusvalikosta

2005

13. Oliko kyseessä ammatillisena aikuiskoulutuksena suoritettu näyttötutkinto? *

Valitse oikea vaihtoehto

- Kyllä
- Ei

14. Muu tutkintoon johtava koulutus

Kirjaa tähän musiikkialan perustutkinnon lisäksi kotimaassa tai ulkomailla harjoitetut **tutkintoon johtavat** opinnot / suunnitelmasi tulevista opinnoista

	Musiikkialalla	Muulla alalla
a) Suoritettu korkeakoulututkinto	☐	☐
b) Suoritettu ammatillinen tutkinto	☐	☐
c) Yhä jatkuvia opintoja	☐	☐
d) Kesken jääneitä opintoja	☐	☐
e) Aion hakeutua opiskelemaan	☐	☐
f) Ei muuta koulutusta, eikä aikomusta hakeutua opiskelemaan (siirry kysymykseen 16)	☐	☐

15. Harjoitetut opinnot

Jos valitsit edellisen kysymyksen vastausvaihtoehtoista kohdat a-e, kerro opinnoista tarkemmin. Voit tarvittaessa jatkaa alimpana olevaan vastauslaatikkoon.

Suoritetut tutkinnot

Oppilaitos / koulutusohjelma

Suoritettu tutkinto

Opintojen aloitusvuosi

Tutkinnon suoritusvuosi

Yhä jatkuvat opinnot

Oppilaitos / koulutusohjelma

Opintojen aloitusvuosi

Tutkinnon arvioitu suoritusvuosi

Keskeytyneet opinnot

Oppilaitos / koulutusohjelma

Opintojen aloitusvuosi

Opintojen lopetusvuosi

Aion pyrkiä

Oppilaitos / koulutusohjelma

Opintojen suunniteltu aloitusvuosi

Jatka tähän tarvittaessa

Keskeytä

MUSIIKKIOPINNOT

16. Oliko sinulla musiikkialan työkokemusta ennen ammatillisten opintojen aloittamista? *

- Kyllä, muusikon työtä
 Kyllä, musiikkialan opetustehtäviä
 Kyllä, muuta musiikkialan työtä, mitä?
 Ei (siirry kysymykseen 18)

17. Kuinka monta vuotta työskentelit yhteensä musiikkialan tehtävissä ennen ammatillisia perusopintoja?

Valitse oikea vaihtoehto pudotusvalikosta

alle vuoden

18. Missä määrin ammatilliseen peruskoulutukseesi sisältyi seuraavia asioita? *

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa
Musiikilliset taidot (esim. instrumentin hallinta)	☐	☐	☐	☐
Musiikin teorian opetus	☐	☐	☐	☐
Kielten opetus	☐	☐	☐	☐
Tietotekniikka	☐	☐	☐	☐
Viestintätaidot	☐	☐	☐	☐
Muut ammatin perustaidot (ryhmätyö, sosiaaliset taidot)	☐	☐	☐	☐
Valmiudet toimia alan työmarkkinoilla (työnhaku, apurahat, verotus ym)	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyys	☐	☐	☐	☐

19. Opiskeluaikainen työssäkäynti *

Valitse kaikki kohdallasi toteutuneet vaihtoehdot

	Musiikkialalla	Muulla alalla
En työskennellyt lainkaan opiskeluaikana	☐	☐
Työskentelin loma-aikoina	☐	☐
Keikkailin (kuinka monta keikkaa keskimäärin / kk?) <input type="text"/>	☐	☐
Tein muita satunnaistöitä, millaisia? <input type="text"/>	☐	☐
Tein säännöllistä osa-aikatyötä	☐	☐
Tein säännöllistä kokoaikatyötä	☐	☐
Siirryin täysipainoisesti työelämään opintojen vielä jatkuessa	☐	☐
Toimin yrittäjänä	☐	☐
Muu vaihtoehto, mikä? <input type="text"/>	☐	☐

20. Millaisia mahdollisuuksia oppilaitoksesi tarjosi työelämäyhteyksiin?

	Ei lainkaan	Ei riittävästi	Riittävästi	Liikaa
Harjoittelupaikat	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit taidelaitosten kanssa	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit liike-elämän kanssa	☐	☐	☐	☐
Kansainväliset yhteydet	☐	☐	☐	☐
Tutustumiskäynnit	☐	☐	☐	☐
Vierailevat esittävän säveltaiteen ammattilaiset	☐	☐	☐	☐
Muuta, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

21. Mitä hyötyä musiikkialan perustutkintokoulutuksesta on ollut työllistymistäsi ajatellen?

Valitse kaikki itseäsi koskevat vaihtoehdot

- Tutkintotodistus
- Riittävät ammatilliset valmiudet
- Esiintymistäidot
- Yhteistyötaidot
- Työelämävalmennus
- Yrittäjyysvalmennus
- Muu hyöty, mikä?
- Koulutuksesta ei ole ollut hyötyä työllistymisessäni

22. Mikäli et toimi musiikkialalla, miten katsot hyötyneesi koulutuksesta?

Voit valita useampia vaihtoehtoja

- Alasta on tullut minulle harrastus
- Toivon toimivani alalla tulevaisuudessa
- Musiikkikoulutuksesta on hyötyä nykyisellä alallani, miten?
- Koulutus antoi valmiudet toimia muilla aloilla, miten?
- Sain tärkeitä kontakteja
- Muuta mitä?
- En hyötynyt koulutuksesta lainkaan

23. Mitä koulutuksestasi puuttui työllistymistäsi ajatellen?

TYÖTILANNE

24. Tämänhetkinen työtilanteesi *

Valitse kaikki kohdallasi toteutuvat vaihtoehdot

- a) Vakinainen kokopäiväinen työsuhde
- b) Määräaikainen kokopäiväinen työsuhde
- c) Osa-aikainen (22- 34 tuntia / vko) työsuhde
- d) Osa-aikainen (16-21 tuntia / vko) työsuhde
- e) Osa-aikainen (8-15 tuntia / vko) työsuhde
- f) Osa-aikainen (alle 8 tuntia / vko) työsuhde
- g) Freelancer / keikkatyö
- h) Yrittäjä, yrityksen perustamisvuosi?
- i) Apurahalla työskentely
- j) Vanhempainvapaa / hoitovapaa
- k) varusmies- / siviilipalvelus
- l) Työtön työnhakija
- m) Opiskelija
- n) Muu, mikä?

25. Jos valitsit kysymyksessä 24 vaihtoehdon a - h, mitkä ovat pääasiallisia työnantajiasi / toimeksiantajiasi?

Voit valita useampia vaihtoehtoja

- Taidelaitokset (orkesterit, teatterit ym.), mitkä?
- Musiikkioppilaitokset, mitkä?
- Muut oppilaitokset (peruskoulu, kansalais- ja työväenopistot ym.), mitkä?
- Muut kunnalliset laitokset, mitkä?
- Yksityiset musiikkialan organisaatiot (festivaalit, ravintolat, järjestöt ym.), mitkä?
- Muut, mitkä?

26. Mikäli olet työssä / toimit yrittäjänä, onko työsi

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon

- Taiteellista työtä
- Musiikkialan opetustyötä
- Muuta musiikkialan työtä, mitä?
- Muun alan työtä

27. Mikä on / mitkä ovat ammattinimikkeesi?

Tällä tarkoitetaan nimenomaan ammatti-, ei tutkintonimikettä

Kysymykset 28 - 30 koskevat yritystoimintaa. Muut kuin yrittäjät voivat siirtyä kysymykseen 31.

28. Mikäli olet yrittäjä, onko sinulla

- Yhtiö
- Toiminimi
- Muu, mikä?

29. Mikäli olet yrittäjä, työllistääkö yritys itsesi lisäksi muita?

- Ei
- Kyllä, kuinka monta henkilöä?

30. Mikäli olet yrittäjä, arvioi yrityksesi tämänhetkinen vuosittainen liikevaihto

Voit halutessasi kertoa vapaamuotoisesti myös yritystoimintasi kehittymisen suunnasta (kasvussa, vakaa ym.)

31. Mistä saat tällä hetkellä pääasiallisen toimeentulosi? *

Valitse tärkein tulonlähteesi.

- Säännöllisestä palkkatyöstä
- Keikkapalkkioista
- Yritystulosta
- Tekijänoikeustulosta
- Opintotuesta
- Apurahasta
- Työttömyyskorvauksesta
- Vanhempainrahasta
- Muusta etuudesta, mistä?
- Muusta lähteestä, mistä?

32. Tämänhetkiset bruttovuosiansiosi *

Valitse oikea kategoria pudotusvalikosta

0 – 10 000 €

33. Mistä kokonaisiansiosi koostuvat?

Valitse kaikki itseäsi koskevat tulolajit

- Säännöllinen palkkatulo
- Keikkapalkkiot
- Yritystulo
- Tekijänoikeustulo
- Opintoraha
- Opintolaina
- Apuraha
- Työttömyyskorvaus
- Vanhempainraha
- Muu etuus, mikä?
- Muu tulonlähde, mikä?

34. Työhistoriasi kohdassa 7 mainitun musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen *

Voit valita useamman vaihtoehdon

- En ole ollut lainkaan töissä
- Olen työskennellyt freelancerina
- Olen toiminut valmistumisen jälkeen apurahan turvin
- Olen työskennellyt pääosin määräaikaisissa / osa-aikaisissa yli kuukauden mittaisissa työsuhteissa
- Olen työskennellyt vakituksessa työsuhteessa

35. Oletko ollut työttömänä kohdassa 7 mainitun musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen? *

- En ole ollut lainkaan työttömänä
- Olen ollut työttömänä vain satunnaisia, lyhyitä jaksoja
- En ole ollut varsinaisesti työttömänä, mutta olen ollut vajaatyöllinen
- Työttömyysjaksoni ajoittuvat oppilaitosten kesäloma-aikoihin
- Minulla on ollut yksi työttömyysjakso, kuinka pitkä?
- Minulla on ollut kaksi työttömyysjaksoa, kuinka pitkiä?
- Minulla on ollut kolme tai useampia työttömyysjaksoja, kuinka pitkiä?

36. Onko sinulla ollut musiikkialan perustutkinnon suorittamisen jälkeen seuraavia työllistymisvaikeuksia? *

Voit valita useita vaihtoehtoja. Merkitse kaikki kohtaamasi vaikeudet, vaikka tilanne olisikin myöhemmin korjaantunut.

- En ole saanut heti valmistumisen jälkeen työpaikkaa
- En ole saanut koulutusta vastaavaa työtä
- En ole saanut kokopäivätyötä
- Työni ei takaa riittävää toimeentuloa
- Olen ollut työttömänä
- Muita työllistymisvaikeuksia, mitä?
- Siirryin suunnitellusti jatkamaan opintojani korkea-asteelle heti valmistumiseni jälkeen, joten en pyrkinytkään työllistymään
- Minulla ei ole ollut työllistymisvaikeuksia (siirry kysymykseen 38)

37. Mikäli sinulla on ollut työllistymisvaikeuksia, arvioi seuraavien tekijöiden vaikutusta tilanteeseen.

	Erittäin suuri	Melko suuri	Kohtalainen	Vähäinen	Ei vaikutusta
Asuinpaikkakunta	☐	☐	☐	☐	☐
Sukupuoli	☐	☐	☐	☐	☐
Väärä koulutus	☐	☐	☐	☐	☐
Puuttellinen ammattiosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailu työmarkkinoilla	☐	☐	☐	☐	☐
Huono työllisyystilanne	☐	☐	☐	☐	☐
Työkokemuksen puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Puutteelliset työnhakutaidot	☐	☐	☐	☐	☐
Huono tiedokulku vapaista työpaikoista	☐	☐	☐	☐	☐
Muita syitä, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

38. Miten seuraavat tekijät ovat edistäneet työllistymistäsi?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Kohtalaisesti	Vähän	Ei lainkaan
Musiikkialan perustutkinto	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkialan perustutkinto	☐	☐	☐	☐	☐
Muu koulutus, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatillinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutukseen liittynyt työharjoittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Aiempi työkokemus	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaiset kontaktit	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuminen kilpailuun tai produktioon	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaiset ominaisuudet, mitkä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

39. Mitä kautta olet saanut nykyisen / nykyiset työpaikkasi?

Voit valita useita vaihtoehtoja

- Julkinen työpaikkailmoitus
- Avoin hakemus
- Työvoimatoimiston kautta
- Työnantaja otti minuun yhteyttä
- Henkilökohtaisten suhteiden avulla
- Työllistäen itse itseni
- Muulla tavoin, miten?

40. Oletko työskennellyt musiikkialan perustutkinnon suorittuasi musiikkialan tehtävissä ulkomailla?

- En
- Kyllä, missä, milloin ja kuinka kauan?

41. Mikä merkitys seuraavilla työhön liittyvillä asioilla on sinulle?

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Kohtalainen	Melko epäolennainen	Täysin epäolennainen
Palkka	☐	☐	☐	☐	☐
Työn kiinnostavuus	☐	☐	☐	☐	☐
Työyhteisö	☐	☐	☐	☐	☐
Etenemismahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Alan / ammatin arvostus	☐	☐	☐	☐	☐
Ammatin tarjoama yhteiskunnallinen asema	☐	☐	☐	☐	☐
Työn varmuus / pysyvyys	☐	☐	☐	☐	☐
Julkiset tunnustukset (kritiikki, palkinnot)	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Työn itsenäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

42. Miten arvioit musiikkialan työtilannetta yleisesti?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

- Hyvä
- Tyydyttävä
- Huono

43. Miten arvelet musiikkialan työtilanteen kehittyvän tulevaisuudessa?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

- Paranee
- Huononee
- Pysyy ennallaan

44. Miten arvelet oman työtilanteesi kehittyvän tulevaisuudessa?

Voit perustella halutessasi vastausvaihtoehdon vieressä olevaan tilaan

- Paranee
- Huononee
- Pysyy ennallaan

45. Mielenpitoja ja palautetta kyselystä